

Møteinnkalling

Utvalg: Rohkunborri nasjonalparkstyre
Møtested: Kiruna
Dato: 18.11.2021
Tidspunkt: 09:00

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf. +47 97662080. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
	Styresak		
ST 13/21	Godkjenning av innkalling		2021/10061
ST 14/21	Godkjenning av protokoll		2021/10060
ST 15/21	Forsterking kjørespor Salvasskardet - iverksetting		2021/5834
ST 16/21	Økonomi 2022		2021/10058
ST 17/21	Aktivitetskalender og tiltaksplan 2022		2021/10057
ST 18/21	Saksfremlegg - Forberedende klagesaksbehandling før styrebehandling av klage på dispensasjon for snøskuterkjøring til hytte ved Kjelleva i Rohkunborri nasjonalpark		2020/2005
	Referat sak		
RS 7/21	Rapport kulturminner		2021/10068
RS 8/21	Rapport utførte driftsoppgaver		2021/10074
	Delegert sak		
DS 20/21	Behandling av søknad om dispensasjon fra verneforskriften for Rohkunborri nasjonalpark til bruk av atv til transport av skutt elg i Sørdalen		2021/9010

Styresak

ST 13/21 Godkjenning av innkalling Godkjenning av innkalling

Arkivsaksnr: 2021/10061-1

Saksbehandler: Thomas Sørmo

Dato: 08.11.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rohkunborri nasjonalparkstyre	13/21	18.11.2021

ST 13/21 Godkjenning av innkalling

Forvalters innstilling

Innkalling til styremøte og saksliste godkjennes.

Arkivsaksnr: 2021/10060-1

Saksbehandler: Thomas Sørmo

Dato: 08.11.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rohkunborri nasjonalparkstyre	14/21	18.11.2021

ST 14/21 Godkjenning av protokoll

Forvalters innstilling

Protokoll for styremøte 09.06.2021 og de tre foregående e-postmøtene 28.07.2021, 20.08.2021 og 16.09.2021 godkjennes.

Arkivsaksnr: 2021/5834-2

Saksbehandler: Thomas Sørmo

Dato: 05.11.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rohkunborri nasjonalparkstyre	15/21	18.11.2021

ST 15/21 Forsterking kjørespor Salvasskardet - iverksetting

Forvalters innstilling

Nasjonalparkstyret engasjerer Statskog fjelltjenesten til å sette i gang arbeidet med forsterking av kjørespor i Salvasskardet. Det oppfordres til å invitere Talma sameby og Troms Turlag til å bistå i arbeidet der de kan.

Saksopplysninger

I styremøte 09.06.2021 vedtok nasjonalparkstyret å legge fram nytt forslag til samarbeidsavtale med Talma sameby i forbindelse med forsterking av kjørespor i Salvasskardet. Talma sameby besluttet å ikke støtte prosjektet økonomisk.

Det ble også vedtatt at forvalter igangsatte planlegging og kostnadsberegning av arbeidet. Tiltak på traséen fra Toppen til Lairevaggi ble, i tillegg til øvrige kartlagte områder, bedt om å tas med i prioriteringen av planlagte tiltak. Forvalter, fjelltjenesten og styremedlem i Talma og Rohkunborri NP var på befaring langs traséen mellom Toppen og Lairevaggi i august for å vurdere behov for tiltak. I 2020 ble fjelltjenesten engasjert til å utføre forsterking av kjørespor.

Vurdering

Utkast til samarbeidsavtale med Talma sameby ble ikke underskrevet og Talma vedtok å ikke støtte prosjektet økonomisk. Det er allikevel signaler om at medlemmer i samebyen kan bidra med for eksempel transport av materialer til arbeidet. Det er også kommunisert at reindriften i området er svært positiv til gjennomføring av tiltak, spesielt langs traséen Toppen-Lairevaggi. Nordkalottleden kommer ned Salvasskardet og følger i stor grad atv-traséen. Forvalter har vært i kontakt med Troms Turlag som også er svært positiv til tiltak langs denne traséen. Turlaget undersøker om de har mulighet til å bidra i arbeidet.

På befaring i august ble det registrert behov for tilrettelegging langs kjørespor i Salvasskardet. Kun strekninger med betydelig behov for tiltak ble prioritert. Det ble registrert tre strekninger med behov for klopplegging på til sammen 269 meter. Det ble også registrert, og tatt mål for bygging av bro ved utfordrende elvekrysninger. Krysning

over Doaresjohka ble utpekt som spesielt krevende krysningpunkt både for fotturister og med atv.

Traséen fra Toppen til Lairevaggi er den mest trafikkerte ferdselsåren i nasjonalparken, både med tanke på reindrift og andre brukere. Når det kjøres benyttes stort sett samme spor og det er relativt lite kjørespor og slitasje på vegetasjon utenfor hoved traséen. På noen utsatte områder er det tegn til vifteform på grunn av spesielt våte partier eller dype spor. Disse områdene bør prioritert for klopplegging.

Formålet med forsterking av kjørespor er å redusere slitasje og skader på vegetasjon. Sekundært fører tiltaket til en bedre tilrettelagt tursti, og en tryggere kjørevei for reindriften. Vurderingen er at kjøresporet mellom toppen og Lairevaggi bør prioriteres og forsterket med klopplegging så langt som midlene rekker i 2022. Det er beregnet at det finnes midler til bygging av ca. 150m med klopper inkludert midler fra 2020 og 2021. Det oppfordres til å søke ytterligere midler (ref. sak 16/21) for å få oppfylt behovet for klopping og eventuelt bruklegging.

Arkivsaksnr: 2021/10058-1

Saksbehandler: Thomas Sørmo

Dato: 08.11.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rohkunborri nasjonalparkstyre	16/21	18.11.2021

ST 16/21 Økonomi 2022

Forvalters innstilling

Nasjonalparkstyret legger inn følgende bestilling i ESS:

Styrets midler 1420.21 (N1500)		
Drift av styre og utvalg (N1500)	Beløp	Merknad
Driftsutgifter styre	400.000	Inkl. NP-konferanse, befaringer, tur med skoleklasse m.m.
Driftsutgifter forvaltningsplanarbeid og arbeidsgrupper	90.000	Legges opp til to møter i arbeidsutvalget for planen, og to møter med reindrifta i forbindelse med distriktsplan, miljøkartlegging, og plan for motorferdsel. Trykking av høringsutkast m.m.
SUM	490.000	

Tiltaksmidler 1420.31 (N1502)			
Pri	Tiltak	Beløp	Merknad
1	Forsterking av kjørespor og tilrettelegging av sti/nordkalottleden	200.000	Fortsettelse og ferdigstilling av påbegynt arbeid. Iht. utført kartlegging og befarung. Sørger for mindre slitasje på vegetasjon, trygge elvekryssninger m.m. (i tråd med bevaringsmål i utkast til forvaltningsplan).
2	Stiskjøtsel, klopping og steinlegging Sördalen	50.000	Stirydding, utskifting og legging av nye klopper i utsatte myr- og flommarkområder med utgangspunkt i utført befarung 2021. Behov for steinlegging ved nedgang til

			hengebru ved Kjelelva på grunn av betydelig slitasje på vegetasjon.
3	Søppelrydding i Stordalen	25.000	I samarbeid med skole, lag eller forening (ungdom). Midler til transport og bevertning.
4	Stirydding Isdalen	10.000	Sti bør ryddes for å holdes åpen/synes i terrenget.
5	Oppfølging av kartlagte kjørespor øst	15.000	Registrere utviklingen på tidligere registrerte kjørespor
SUM		300.000	

Saksopplysninger

Nasjonalparkstyret skal søke om midler til drift av styre og tiltak. Søknad sendes via Miljødirektoratets søknadsportal (ESS) innen 10. januar. Det kan bli justeringer innen fristen for innsending 10. januar.

Se vedlegg med strategi for bruk og tildeling av tiltaksmidler. Skjema for bestilling av SNO-ressurs legges fram når vi får avklaring med SNO.

Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder, 2020-2025

Innledning

Regjeringen vil bevare et representativt utvalg av norsk natur for kommende generasjoner, og en god forvaltning av verneområder er viktig for å kunne nå dette målet. Regjeringen ferdigstilte i 2019 Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene, og ett av tiltakene i planen er å oppdatere strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder innen 2021. Ifølge tildelingsbrevet til Miljødirektoratet for 2019 skal "Styrket ivaretagelse av verneverdiene i verneområdene og oppfølging av handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene" prioriteres. Tiltaksmidlene fordeles på bakgrunn av dagens trusselbilde og har som formål å ivareta, samt forbedre tilstanden i verneområdene. Midlene prioriteres derfor til tiltak som virker avbøtende på negative påvirkningsfaktorer der verneverdiene er truet.

Klimaendringene kan forventes å gi økt stress for mange av artene og naturtypene i verneområdene og kan gi endringer i sammensetningen av arter. For å minimere de negative effektene av klimaendringer på verneverdiene, må andre negative påvirkninger begrenses mest mulig. Eksempler på dette er gjengroing, forstyrrelser og forurensning. I tillegg bør forvaltningen av verneområder nå ta ekstra hensyn til klimaeffekter i planlegging av tiltak. Skjøtselstiltak, som fjerning av fremmede arter, må for eksempel antas å øke i omfang som følge av klimaendringene, og planlegging av tilretteleggingstiltak som etablering av stier og broer, må ta høyde for økte nedbørsmengder med påfølgende flom- og rasfare.

Tiltaksposten – Statsbudsjettets kap./post 1420.31

Det overordnede målet for forvaltning av verneområder er å ivareta verneformålet og verneverdiene i det enkelte verneområde. Postbeskrivelsen for post 1420.31 Tiltak i verneområde, gir viktige formelle rammer for hvordan tiltaksmidlene skal disponeres. Størrelsen på tiltaksposten avsettes i hvert års statsbudsjett og har i de siste årene økt. I statsbudsjettet for 2019 (Prop.1S (2018-2019) står følgende:

"Midlane går til tiltak som er naudsynte for å ta vare på verneverdiene, inkludert utgreiingar som er naudsynte før tiltak, informasjonstiltak og skjøtels- og tilretteleggingstiltak. Tilretteleggingstiltaka omfattar opparbeiding av stigar, klopping og merking for å betre tilgjenge i verneområda og samstundes styre ferdsla i og rundt sårbar natur i verneområda. Midlane nyttast òg til informasjonstiltak i alle typar av verneområde i samband med ny merkevarer for Noregs nasjonalparker og til utarbeiding av besøksstrategiar for nasjonalparker og andre verneområde med store besøkstal eller særskilde utfordringar. Alle tiltak skal vere i tråd med godkjent forvaltings-/skjøtelsplan for verneområda og andre relevante styringsdokument."

Posten for tiltaksmidler er en statlig investeringspost for forvaltningsmyndighetenes prioriterte tiltak i verneområder. Midlene skal derfor kun benyttes til tiltak i forvaltningsmyndighetens egen regi, ev. til kjøp av tjenester for gjennomføring av tiltakene. Midlene kan ikke benyttes som tilskudd til andre aktører. Drift og vedlikehold av infrastruktur (veier, toaletter, parkeringsplasser o.l.) utenfor verneområdene finansieres ikke over tiltaksmidlene.

For å kunne ivareta verneverdiene innenfor verneområder, vil det av og til være nødvendig å gjennomføre tiltak også utenfor verneområdene. Dette betinger samarbeid og avtale med grunneiere. Et eksempel på et slikt tiltak er når uttak av fremmede arter innenfor og utenfor vernegrensene må sees i sammenheng for at tiltaket skal få optimal effekt.

For å oppnå en god forvaltning av verneområder, kan det være nødvendig med generelle naturkartlegginger, sårbarhetsvurderinger, brukerundersøkelser, utarbeidelse av forvaltnings- og skjøtelsplaner, overvåking og

utarbeidelse av nettsider o.a. Slike tiltak finansieres ikke over kap./post 1420.31, men over andre budsjettposter.

Forutsetning for tildeling av midler

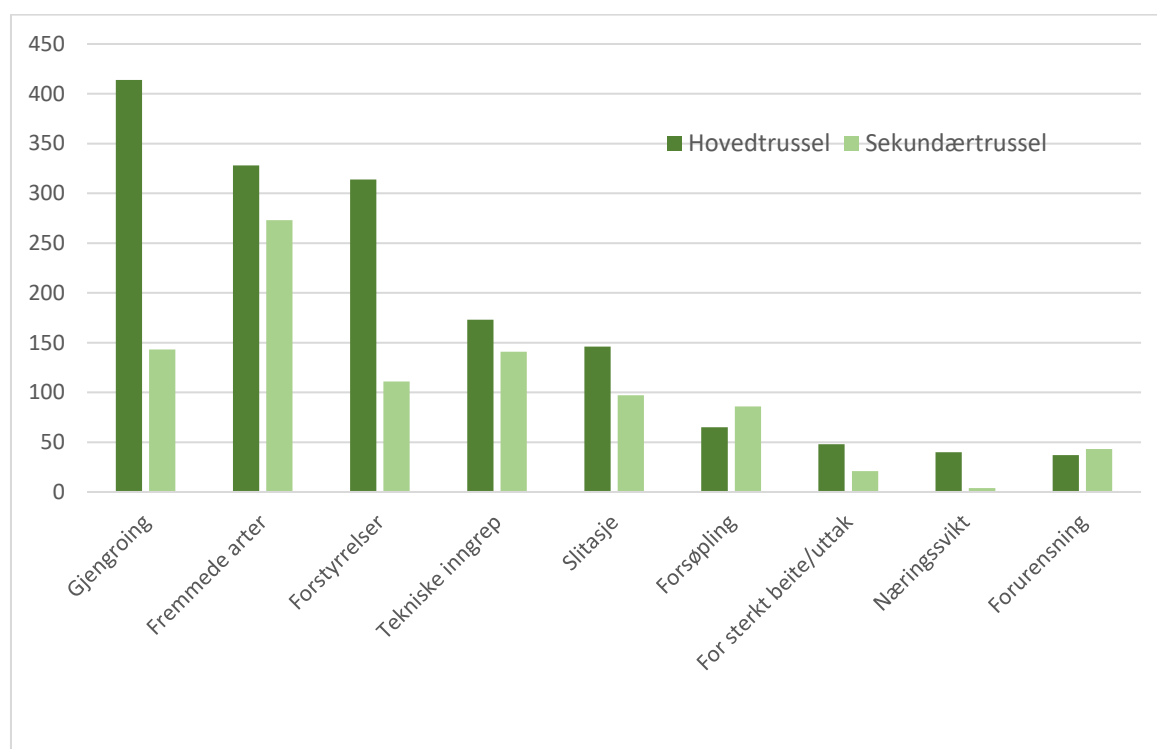
Tiltak skal være forankret i en skjøtts- eller forvaltningsplan, en besøksstrategi for området eller andre relevante styringsdokumenter.

I forkant av innmeldingen må formaliteter rundt tiltaket være avklart, som planavklaringer og innhenting av nødvendige tillatelser for gjennomføring av tiltaket. I tillegg må eierforhold og tilsyns-/drift- og vedlikeholdsavtaler være avklart.

I Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene er det presisert at "For større installasjoner som fugletårn mv. er det krav om en betydelig samfinansiering fra andre for å kunne prioritere tiltaket. Videre må eierforholdet og vedlikeholdsansvaret avklares på forhånd."

Prioriteringer ved bruk av midler til tiltak i verneområder

Klima – og miljødepartementet har bedt om en styrket ivaretagelse av verneverdiene i verneområdene. Bedring av tilstanden i verneområder, slik at antall truede verneområder reduseres, vil derfor ha fokus. De største negative påvirkningsfaktorene er gjengroing, fremmede arter, forstyrrelse av dyrelivet, tekniske inngrep og slitasje på vegetasjon, figur 1.

Figur 1. Trusselfaktorer i verneområder pr 31.12.2017

Ved fordeling av midler til skjøtsel og besøksforvaltning, skal tiltakene som gir størst positiv effekt på tilstanden og som direkte bidrar til å motvirke negative påvirkningsfaktorer prioriteres.

Etablerte skjøtselstiltak i naturtyper som krever kontinuerlig skjøtsel for å opprettholde god tilstand (løpende

skjøtsel), skal prioriteres høyere enn nye, større prosjekter. Det finnes likevel tilfeller der strakstiltak bør prioriteres. Dette gjelder f.eks. der det oppdages nye forekomster av fremmede arter med stort spredningspotensiale og der trua arter eller naturtyper står i fare for å gå tapt. Et annet eksempel kan være sikkerhetstiltak knyttet til besøksforvaltningen.

I verneområder der verneformålet trues av manglende skjøtselstiltak, og der det er behov for oppstart av tiltak umiddelbart, vil slike tiltak prioriteres foran besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet. Tiltak for å styrke besøksforvaltningen kan eventuelt gå parallelt med nødvendige skjøtselstiltak.

Et delmål med budsjettposten er å tilrettelegge for de besøkende med informasjon i tråd med merkevaren Norges nasjonalparker. I enkelte verneområder er det ikke ønskelig med økt ferdsel av hensyn til verneverdiene. I slike områder er likevel god, oppdatert informasjon i tråd med merkevaren viktig.

Målet med forvaltningen av verneområdene er å redusere truslene mot verneverdiene og å ønske folk velkommen inn for gode naturopplevelser.

Strategien vår for å nå dette målet, vil være å prioritere tiltak som innretter seg mot en bedret tilstand i verneområdene. Dette vil være tiltak som innrettes mot trusselfaktorene for de aktuelle områdene, og slike tiltak kan være både skjøtselstiltak og tilretteleggingstiltak. For å sikre en god opplevelse for besøkende, vil vi følge opp tiltak som er fremmet i besøksstrategier, og inkludert er bruk av merkevaren Norges nasjonalparker.

Prioriteringer ved bruk av tiltaksmidler:

1. Tiltak som direkte bidrar til å motvirke negative påvirkningsfaktorer knyttet til trusselbildet. Ramsar-områder og truede naturtyper prioriteres høyest blant disse tiltakene
2. Løpende skjøtselstiltak
3. Vedlikehold av eksisterende tilrettelegging
4. Bruk av merkevaren Norges nasjonalparker i verneområder med høyt besøkstrykk
5. Bruk av merkevaren i øvrige verneområder
6. Besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet (slik som fugletårn mm.)

Finansiering av større tilretteleggingstiltak

Midler til opprettelse av installasjoner som informasjonspunkt, toalettbygg og parkeringsplasser i tilknytning til verneområder, må være forankret i en godkjent besøksstrategi for å kunne bli prioritert. Tiltaksmidler kan brukes til (primært å delfinansiere) gjennomføring av denne typen tilrettelegging, og søknader til slike anlegg skal være godt begrunnet med bl.a. informasjon om besøkstall og eksisterende bruk av området.

Tilrettelegging etter universell utforming i verneområder

Universell utforming av stier innebærer krav til dekke, terrengutforming og bredde som vanskeliggjør denne typen tiltak i verneområder. I verneforskriftene er det et generelt forbud mot tyngre tekniske inngrep, og de har som den klare hovedregel ikke dispensasjonsbestemmelser som hjemler universell tilrettelegging i verneområdet. Den generelle dispensasjonsbestemmelsen i nml. § 48 første ledd, første alternativ, vil sjelden kunne anvendes da universell utforming medfører terrenginngrep som strider mot verneformålet og påvirker verneverdiene. Hvorvidt et omsøkt tiltak er i konflikt med forskriften må vurderes i det enkelte tilfellet.

Utenfor verneområdet, i tilknytning til innfallsporter eller startpunkt, kan det i enkelte tilfeller være aktuelt å etablere tilretteleggingstiltak med universell utforming. Også utenfor verneområder bør forvaltningsmyndighet være bevisst på inngrep som påføres terrenget og gjøre en vurdering av om behovet står i forhold til kostnader og inngrep.

På denne bakgrunnen vil det være høy terskel for tildeling av midler utover det som kan defineres som "enkel tilrettelegging" i verneområder.

Kulturminner i verneområder

Kulturminner er en del av verneformålet i de aller fleste nasjonalparker og i enkelte andre verneområder. Ansvar for oppfølging og ivaretagelse av kulturminner ligger hos kulturminnemyndighetene. Det er egne poster på statsbudsjettet for forvaltning av kulturminner, og tiltaksmidler prioriteres vanligvis ikke til dette formålet. Skjøtsel av enkelte kulturminner, slik som steingjerder, gravrøyser og fangstsystemer, kan likevel vurderes prioritert for samfinansiering med kulturminnemyndigheten. Eksempler på tiltak som *ikke* finansieres av tiltaksmidler eller driftsmidler er vedlikehold av bygninger i verneområder. Ansvar for finansiering av vedlikehold og drift av bygninger ligger hos eier.

Arkivsaksnr: 2021/10057-1

Saksbehandler: Thomas Sørmo

Dato: 08.11.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rohkunborri nasjonalparkstyre	17/21	18.11.2021

ST 17/21 Aktivitetskalender 2022 og tiltaksplan 2022-2024

Forvalters innstilling

Nasjonalparkstyret vedtar aktivitetskalender 2022 og rullert tiltaksplan 2022-2024. Tiltaksplanen er fireårig og rulleres årlig.

Aktivitetskalender for styret 2022		
Tidspunkt	Aktivitet	Sted
Januar	Styremøte ved behov før endelig bestilling ESS	Setermoen/digitalt
Mars(?)	Styremøte – Justering av budsjett og planlagte tiltak etter tildeling av midler.	Setermoen
Juni	Styremøte	Kiruna
Juni	Villmarksmessa	Setermoen
August	Befaring med styret og søppelrydding med skole, lag eller forening	Stordalen
September	Styremøte	Setermoen
September	Skoletur	Tornehamn-Lappjord
November	Styremøte	?

Tiltaksplan 2022-2024	
2022	
Forsterking av kjørespor/tursti Salvasskardet	
Skjøtsel av stien i Sørtdalen. inkl. rydding av sti, klopping og steinlegging	
Søppelrydding Stordalen	
Stirydding Isdalen	
Oppfølging av kartlagte kjørespor øst (bevaringsmål, hvert tredje år)	
Ettersyn hengebruer	
2023	

Stirydding Sjørdalen
Nye informasjonsplakater som følge av godkjent besøksstrategi
Detaljprosjektering/bygging infopunkt Altevatn og Veksthuset
Prøvefiske fisketomme vann (bevaringsmål, hvert femte år
Forsterking av kjørespor iht. utført kartlegging
2024
Stirydding Sjørdalen

Arkivsaksnr: 2020/2005-28

Saksbehandler: Thomas Sørmo

Dato: 08.11.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rohkunborri nasjonalparkstyre	18/21	18.11.2021

ST 18/21 Forberedende klagesaksbehandling for styrebehandling av klage på dispensasjon for snøskuterkjøring til hytte ved Kjelelva i Rohkunborri nasjonalpark

ROHKUNBORRI NASJONALPARKSTYRE
Postboks 137
9365 BARDU

Saksbehandler, innvalgstelefon
Sveinung Bertnes Råheim, 75 53 15 59

Setteforvalter - forberedende klagesaksbehandling før styrebehandling av klage på dispensasjon for snøskuterkjøring til hytte ved Kjelelva i Rohkunborri nasjonalpark

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har klaga på vedtak gjort av Rohkunborri nasjonalparkstyre den 8. september 2020. Miljødirektoratet har gitt Statsforvalteren medhold i klagen. Klagen gjaldt avvisning av tidligere klage fra Statsforvalteren på vedtak fattet av nasjonalparkstyret. Den opprinnelige klagen gjaldt dispensasjon gitt til snøskuterkjøring til hytte ved Kjelelva i Sjørdalen. Statsforvalteren i Troms og Finnmark klaga på at det ikke var begrensning på antall turer i dispensasjonen og at vedtaket ikke var begrunnet etter naturmangfoldlovens § 8-12. I sin behandling av avvisningsklagen ber Miljødirektoratet nasjonalparkstyret behandle opprinnelig klage på nytt.

Forvalter i Rohkunborri nasjonalparkstyre er inhabil i saka. Statsforvalteren i Troms og Finnmark har etter diskusjon med Miljødirektoratet kommet fram til at de ber Statsforvalteren i Nordland være settenasjonalparkforvalter å gjennomføre forberedende klagesaksbehandling før behandling av klagen i Rohkunborri nasjonalparkstyre.

Gjennomgang av saken

1. 24.2.2020. Forvalter gir begrunna dispensasjon til 10 turer med snøskuter. Delegert vedtak.
2. 2.3.2020. Jan Sørmo klager på vilkår i vedtak av 24.2.2020.
3. 31.3.2020. Klage behandla i styret. Klagen tas til følge.
4. 2.4.2020. Underretning om vedtak i saken til Jan Sørmo, kopi til Fylkesmannen i Troms og Finnmark
5. 21.4.2020. Fylkesmannen i Troms og Finnmark klager på vedtaket
6. 24.4.2020. Midlertidig svar til Fylkesmannen i Troms og Finnmark med informasjon om videre saksgang.
7. 11.6.2020. Styret behandler klage fra Fylkesmannen. Tas delvis til følge.
8. 15.6.2020. Klagen fra Fylkesmannen sendes til Miljødirektoratet for endelig behandling.
9. 1.7.2020. Brev fra Miljødirektoratet til nasjonalparkstyret. Beskjed om at kun klagesaker der styret opprettholder eget vedtak skal sendes til endelig klagebehandling hos Miljødirektoratet.
10. 6.7.2020. Forvalter videresender brev fra Miljødirektoratet til Jan Sørmo og Fylkesmannen. Det blir i brevet opplyst om at saken feilaktig var sendt til endelig klagebehandling. Vedtaket i

- saken 11.6.2020 der vilkåra ble endra, er nytt enkeltvedtak med egen klagefrist. Forvalter gir ny klagefrist 27.7.2020, tre uker etter underretning om brev fra Miljødirektoratet.
11. 23.7.2020. Fylkesmannen i Troms og Finnmark klager på vedtak i sak 19/20 fra styremøtet den 11.6.2020
  12. 8.9.2020. Styremøte i Rohkunborri nasjonalparkstyre. Klagen fra Fylkesmannen blir avvist på grunn av for seint innkommet klage. Styret begrunner avslag med at klagefrist må regnes fra styremøtet den 11.6, ikke fra at Fylkesmannen ble underretta om Miljødirektoratets brev av 1.7.2020.
  13. 14.9.2020. Forvalter sender utkast til protokoll fra styremøte på epost. Underretter styret om at avvisning av klage er et enkeltvedtak som kan påklages og at styret må vise til dette i sitt vedtak. Forvalter ber om at dette blir tatt inn i protokollen. Styret motsetter seg dette. Forvalter opplyser styret om at det vil bli opplyst om klagerett i vedtaksbrevet til partene.
  14. 15.9.2020. Forvalter sender vedtaksbrev til Fylkesmannen med kopi til Jan Sørmo.
  15. 29.9.2020. Fylkesmannen klager på vedtak i sak 26/20 om avvisning av klage.
  16. 29.9.2020. Midlertidig svar til Fylkesmannen om at klagen er mottatt og vil bli behandlet i neste styremøte 19.11.2020
  17. 19.11.2020. Styret tar ikke klage fra Fylkesmannen til følge. Vedtaket sendes Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.
  18. 16.2.2021. Miljødirektoratet tar klage fra Statsforvalteren til følge. Miljødirektoratet legger vekt på at Statsforvalteren hadde grunn til å tro at det var gitt forlengta frist og at det under enhver omstendighet foreligger en særlig grunn til å gi oppreisning for oversittelse av klagefristen. Avvisningsvedtaket fra nasjonalparkstyret 8. september 2020 er derfor oppheva og styret må behandle klagen på vedtaket fra Statsforvalteren. Statsforvalteren har klaga på følgende mangler i dispensasjonen:
    - Det er ikke gitt begrensning på antall turer
    - Det kommer ikke frem at beslutningen bygger på vurdering etter miljørettsprinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12.
  19. 31.5.2021. Brev fra Jan Sørmo. Forklarer sin og familiens bruk av området og ber om at nasjonalparkstyret behandler saken i henhold til sin oppfatning. Blant annet mener han det er avtalt i verneprosessen at man skulle kunne utføre transport som før etter den vanlige dispensasjonen fra kommunen.

Utgangspunktet for saken

Saken har mange dokument og vendinger. Vi presiserer derfor hva som blir behandla i dette brevet.

Nasjonalparkstyret skal nå foreta forberedende klagebehandling av klagen datert 23.7.2020 fra Fylkesmannen i Troms og Finnmark. Klagen gjelder nasjonalparkstyrets vedtak av 11.6.2020 i sak 19/20.

Regler om saksforberedelsen i klagesak er gitt i forvaltningsloven § 33. Nasjonalparkstyret skal, som underinstans, foreta de undersøkelser klagen gir grunn til. Det kan oppheve eller endre vedtaket dersom det finner klagen begrunnet. Dersom vilkårene for å behandle klagen ikke foreligger, skal underinstansen avvise saken.

Dersom det ikke blir truffet vedtak om å oppheve eller endre tidligere vedtak, skal sakens dokumenter oversendes Miljødirektoratet som klageinstans så snart saken er tilrettelagt.

Vilkårene for å behandle klagen datert 23.7.2020 fra Fylkesmannen i Troms og Finnmark er oppfylt, jf. Miljødirektoratets vedtak av 16.2.2021.

Setteforvalters innstilling

Vedtak 1.

Rohkunborri nasjonalparkstyre tar klage fra Statsforvalteren i Troms og Finnmark fra 27.7.2020 til følge. Antall turer settes til 6 per år.

Endelig tillatelse for kjøring til hytte ved Kjelelva vil etter dette vedtaket lyde:

Rohkunborri nasjonalparkstyre gir dispensasjon til å bruke snøskuter for nødvendig transport av utstyr til privat hytte ved Kjelelva i Sør-dalen. Vedtaket er fattet med følgende vilkår:

- 1. Tillatelsen gjelder for transport av ved og nødvendige materialer og utstyr til hytta.*
- 2. Tillatelsen gjelder for inntil seks turer tur/retur årlig i perioden 2022-2024 fra 1. januar til og med 1. mai hvert år. En snøskuter teller som en tur. Kjørere to snøskutere sammen teller det som to turer. Kun førere som er godkjent i dispensasjon til formålet fra Bardu kommune kan kjøre snøskuter, også når to skutere kjører samtidig.*
- 3. Tillatelsen gjelder for bruk av snøskuter på snødekt mark fra nasjonalparkgrensen i Sør-dalen og fram til hytta ved Kjelelva langs dalbunnen.*
- 4. Det skal meldes ifra til oppsynet seinest dagen før turen tar til. Dette kan gjøres per e-post til: torbjorn.berglund@miljodir.no eller per tekstmelding til: 91622022.*

Vedtak 2.

I 2022 gis det også dispensasjon til å kjøre et ubegrenset antall turer i løpet av tre dager i forbindelse med ekstra behov for frakt av materialer til hytta i forbindelse med større oppussingsarbeid. Oppsynet skal varsles seinest dagen før disse turene startes opp.

Før transporten kan gjennomføres må det også foreligge en dispensasjon fra motorferdselloven. Søknad om dette behandles av Bardu kommune.

Vedtaket kan påklages innen tre uker til Miljødirektoratet. Eventuell klage sendes til Rohkunborri nasjonalparkstyre.

Mulig endring av vilkår

I brev av 31.5.2021 gir blant annet Jan Sørmo uttrykk for at det er tungvint å måtte ringe til Statens naturoppsyn dagen før kjøring skal finne sted. I stedet for å skulle kontakte oppsynet kan styret sette vilkår om føring av kjørebok. Dette er vanlig i mange andre verneområder i Norge. Ei kjørebok skal alltid være med under kjøringa og den aktuelle turen skal være skrevet inn i kjøreboka. Vilkår nr 4 kan derfor vurderes å endres til:

Det skal føres kjørebok. Kjørebok følger med denne tillatelsen. Oppdatert kjørebok sammen med dispensasjonsbrev skal alltid være med under kjøring.

Lovgrunnlag

Rohkunborri nasjonalpark er freda med hjemmel i naturmangfoldloven. Den ble vedtatt 25. februar 2011 ved kongelig resolusjon. Vernebestemmelser for nasjonalparken står i verneforskriften. Formålet med nasjonalparken er å bevare et stort naturområde med et særegent landskap for å sikre biologisk mangfold med økosystemer, arter og bestander i et vidt spenn av naturtyper fra frodige gråor-heggeskoger, urskogprega bjørkeskog og høgstaudeskoger, store våtmarksområder og ferskvannsmiljø med opprinnelige dyre- og plantesamfunn til alpine naturtyper med en canyon i Sør-dalen. Fjellrev er en art det skal tas spesielt vare på.

Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnet.

Motorisert ferdsel er generelt forbudt i Rohkunborri nasjonalpark jfr. Forskriften § 3 pkt 6.1. I følge 6.3. d. kan imidlertid forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til bruk av beltekjøretøy på snødekt mark eller luftfartøy for transport av varer og utstyr til hytter og gammer.

Naturmangfoldloven (§ 7) viser også til at prinsippene i loven §§ 8 – 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet, herunder når forvaltningsmyndigheten fatter vedtak om dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48. Dette gjelder kunnskapsgrunnet (§ 8), førevarprinsippet (§ 9), økosystemtilnærming og samla belastning (§ 10), kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§ 11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12)

Om skuterkjøring i verneområder i Norge

Det er stilt spørsmål i denne saken hvorvidt det er rimelig å sette vilkår til trasé og til antall turer. Dette er vanlig i saker etter naturmangfoldloven og det er også vanlig for saker etter det generelle motorferdselregelverket. I tillatelser til transport av utstyr og bagasje i motorferdselregelverket er det krav om at en skal «kartfeste eller på annen entydig måte angi hvilken trasé som skal benyttes».

Når det skal vurderes om det skal gis dispensasjon til et tiltak i et verneområde, skal konsekvenser for verneverdiene vurderes. Snøskuterkjøring er et slikt tiltak. Det er ikke mulig å vurdere konsekvensene av snøskuterkjøring uten at både trasé, omfang og tidsrom er kjent. I stort sett alle verneområder i Norge er det derfor vanlig å sette vilkår om både kjøretrasé og antall turer. I Nordland og Trøndelag er det for eksempel vanlig å gi dispensasjon for inntil 6 turer for vanlig frakt av utstyr med snøskuter til private hytter. Ved spesielle behov, som for eksempel ombygging, større reparasjoner med mer, kan det søkes om flere turer. Det er også vanlig å begrense perioden det kan kjøres i. For å kunne kontrollere kjøringen er det noe ulike løsninger. I noen dispensasjoner er det krav om at oppsynet skal varsles før kjøring starter. I andre områder er det krav til å føre kjørebok. I ei kjørebok skal alltid en påbegynt tur være ført opp. Ved kontroll skal kjørebok framvises. Vilklårene som vi nå foreslår for denne dispensasjonen, er derfor ikke unike eller spesielt strenge. De følger forvaltningspraksis for dispensasjoner til motorferdsel i verneområder i Norge.

Vurdering av søknaden

Søknaden er vurdert i forhold til påvirkning av verneformålet og verneverdiene i nasjonalparken. Vegetasjonen vil ikke ta skade ettersom kjøringen foregår på snødekt mark. Det er registrert rovfugl som hekker i verneområdet. Motorferdsel kan forstyrre rovfugl i sårbare perioder. Den omsøkte motorferdselen vil imidlertid ha et lite omfang og være av kortvarig karakter. Vi vurderer det derfor slik at snøskuterkjøringa vil i liten grad påvirke hekkende rovfugl negativt. Det er ikke kjente yngleplasser for andre sjeldne arter i området som blir berørt av den omsøkte skuterkjøringa.

Friluftsliv er en del av verneformålet til nasjonalparken. Motorferdselen vil forstyrre folk på tur og dermed være i strid med verneformålet. Skuterkjøring i Sør-dalen vil forstyrre folk som er på tur der. Men forstyrrelsen vil være kortvarig. Det er videre få private hytter i nasjonalparken, bare to i Sør-dalen. Den omsøkte traseen i Sør-dalen brukes lite av turfolk om vinteren, blant anna på grunn av tidvis skredfare. I Rohkunborri nasjonalpark er det flest turgåere langs Nordkalottruta. Denne går øst for Sør-dalen.

Det er kun to private hytter i Sør-dalen. Det vil derfor ikke bli mye skuterkjøring til hytter. Faren for at presedensvirkning av vedtaket skal gi økt skuterkjøring som vil skade verneformålet er derfor ikke til

stede. Det er derfor ikke nødvendig å legge føre-var-prinsippet til grunn. Hytteeieren har tidligere fått dispensasjon for inntil tre turer med to snøskutere årlig inn til hytta. Hytteeier beskriver i sin søknad at det er behov for flere turer for frakt av utstyr og materialer. Den andre hytta i Sør-dalen har fire eiere. Disse har totalt 12 turer årlig, fordelt på inntil tre turer med en skuter per eier. Vi mener det ikke skal gis like mange turer til generell transport til ei hytte med en eier. Det er fra søker antydnet behov for ekstra transport til opprusting av hytta. For å imøtekomme dette gis søker et ubegrenset antall turer. Disse turene må gjennomføres på inntil tre valgfrie dager i aktuelt år. På denne måten begrenses den generelle motorferdselen, samtidig som søker får dekt sine behov for frakt av utstyr inn og ut til hytta i forbindelse med oppussingsarbeid.

Nasjonalparkstyret har i sin begrunnelse argumentert med at det ligger fast i forarbeidene og gjennom verneprosessen at «gjeldende dispensasjonspraksis innenfor det foreslåtte verneområdet skulle fortsette som før vernet». Statsforvalteren i Nordland finner ikke dette igjen i Kongelig resolusjon for Rohkunborri. Verneforskriften og forvaltningspraksis i Norge åpner opp for nødvendig skuterkjøring for frakt av utstyr med mer. Som vist til under overskriften «Om skuterkjøring i verneområder i Norge» er det vanlig å sette krav til omfang, område og periode både etter motorferdselloverk og etter verneforskrift.

Det vil være mulig å bruke helikopter for å frakte inn utstyret. Dette vil gi en mer kortvarig forstyrrelse. Helikopter er imidlertid kostbart og krever nøye planlegging av transporten. Vi vurderer dette å være uforholdsmessig kostbart for hytteeier.

Vi vurderer at det kan gis dispensasjon fra verneforskrift for Rohkunborri nasjonalpark og at søknad med et omfang på ti turer til og fra hytta kan innvilges. Det påpekes at det ved aktivitet og ferdsel skal tas hensyn til at skuterkjøringen foregår i en nasjonalpark og at den reduseres til et minimum.

Med hilsen

Torfinn Sørensen (e.f.)
fylkesmiljøvernssjef

Sveinung Bertnes Råheim
seksjonsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Statsforvalteren i Troms og
Finnmark

Statens hus 9815 VADSØ

Referat sak

RS 7/21 Rapport kulturminner

Arkivsaksnr: 2021/10068-1

Saksbehandler: Thomas Sørmo

Dato: 08.11.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rohkunborri nasjonalparkstyre	7/21	18.11.2021

RS 7/21 Rapport kulturminner

KULTURMINNER VED LAPPJORD, GURTTEJOHKA OG BUDALSVATNET/ VUOIDDASJÁVRI I ROHKUNBORRI NASJONALPARK

Bardu kommune, Troms og Finnmark fylke

Harald G. Johnsen, Troms og Finnmark fylkeskommune, Seksjon for kulturarv
Stine Barlindhaug, Sametinget, Seksjon for kulturminner, areal og miljø

Troms og Finnmark fylkeskommune
Romssa ja Finnmárkku fylkkagielda
Tromssan ja Finmarkun fylkinkomuuni

Innhold

Innledning.....	side 1
Fangstgroper på Bosodanorda/ Avževuođđo	side 2
Offerplassen.....	side 10
Området rundt Lappjordhytta (Lappjord).....	side 12
Polnorøysa og andre røyser.....	side 15
Reindriftsamiske boplasser på vestsiden av Sjørdalen.....	side 17
Krigsminner ved Gurttejhoka og Polnoviken/Bolnnuluokta.....	side 19
Krigsminner ved Budalsvatnet / Vuoiddasjávri.....	side 24

Foto: Harald G. Johnsen og Stine Barlindhaug der annet ikke framgår.

Forside: Utsikt mot Torneträsk og Lappporten fra Lappjord

Innledning

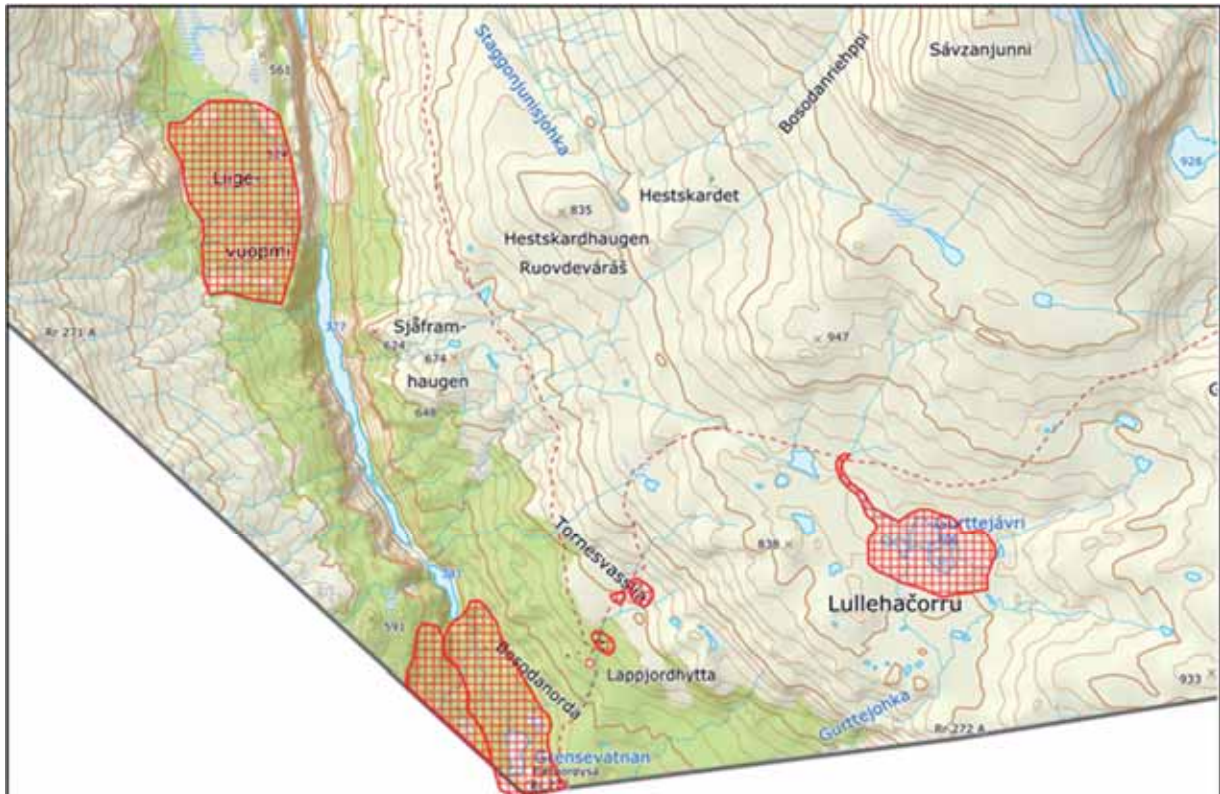
Etter oppdrag fra Statsforvalteren ble områdene rundt Lappjordhytta og tilstøtende områder i nasjonalparken registrert og kartlagt 22. til 27 august 2021. Dette var en fortsettelse av tilsvarende oppdrag i nasjonalparken rundt Gievdnajavri. Oppdraget er gitt i felleskap til fylkeskommunen og Sametinget som har registrert sammen i felt. Rapporten inneholder også beskrivelser av krigsminner ved Gurttejhoka og Budalsvatnet.

Tidligere registreringer og publikasjoner dannet utgangspunkt for valg av områder. Felles for tidligere kulturminneregistreringer i nasjonalparken er manglende oppfølging når det gjelder kartfesting av kulturminner i registersammenheng, noe som er vesentlig for at dette datagrunnlaget skal være anvendbart under arealplanlegging og i forvaltningssammenheng.

De fleste kulturminner som ble registrert var fangstgroper som supplerte de fangstlokalitetene som allerede var registrert i Askeladden med flere enkeltminner. Også flere tidligere omtalte gammetufter ved Lappjorda ble målt inn. Her ble også påvist et eldre ildsted/árran. I skråningen nedenfor Lappjordhytta finnes fem halvmåneformede steinsettinger. Det mest nærliggende er å tolke dem som čilat-skyteskjul og se dem i sammenheng med de øvrige fangstinnretningene. Det ble også gjort forsøk på å gjenfinne en reindriftsamisk boplass på Liigevoupmi som er omtalt i flere kilder, blant annet Ruden (1911) og Prestbakmo (2002).

To teltboplasser etter eldre reindrift ved Gurttejavri som er omtalt i en befaringsrapport fra Hartvig Birkely (Sametinget) fra 2002 ble ikke gjenfunnet.

Registreringene var også knyttet til et planlagt arbeid om å gjenoppføre et sperregjerde fra riksgrensa til øverste del av canyon som ble revet av svenske myndigheter i 2020. Det var på befaringstidspunktet alt flydd inn gjerdemateriale som også ligger tett ved noen av gropene. Arbeidet er tenkt gjennomført ved hjelp av motoriserte kjøretøy (ATV) og berører fangstgroplokaliteten lengst sør. Vi kommer tilbake til dette i plan-/byggesakssammenheng.

Undersøkte områder i rød skravur

Fangstgroper på Bosodanorda/ Avževuođđo

Den øverste delen av canyonen der den flater ut mot riksgrensen mot Sverige har det samiske navnet Bosodanorda som betyr møtested. På samisk er *Bosodan* presens av verbet puste ut en kort stund, hvile litt, ta en pause i 1. person entall, med andre ord «jeg puster ut en kort stund, jeg hviler litt, jeg tar en pause ved /på tre-/skoggrensa (*orda*). Området omtales også i flere kilder som *Ávževuođđo* blant annet Prestbakmo (2002) og Klaussen (2008). *Ávži* betyr trang dal og *vuo''o* betyr bunn. På kart benevnes det som Bosodanorda, men begge navnene har trolig vært brukt.

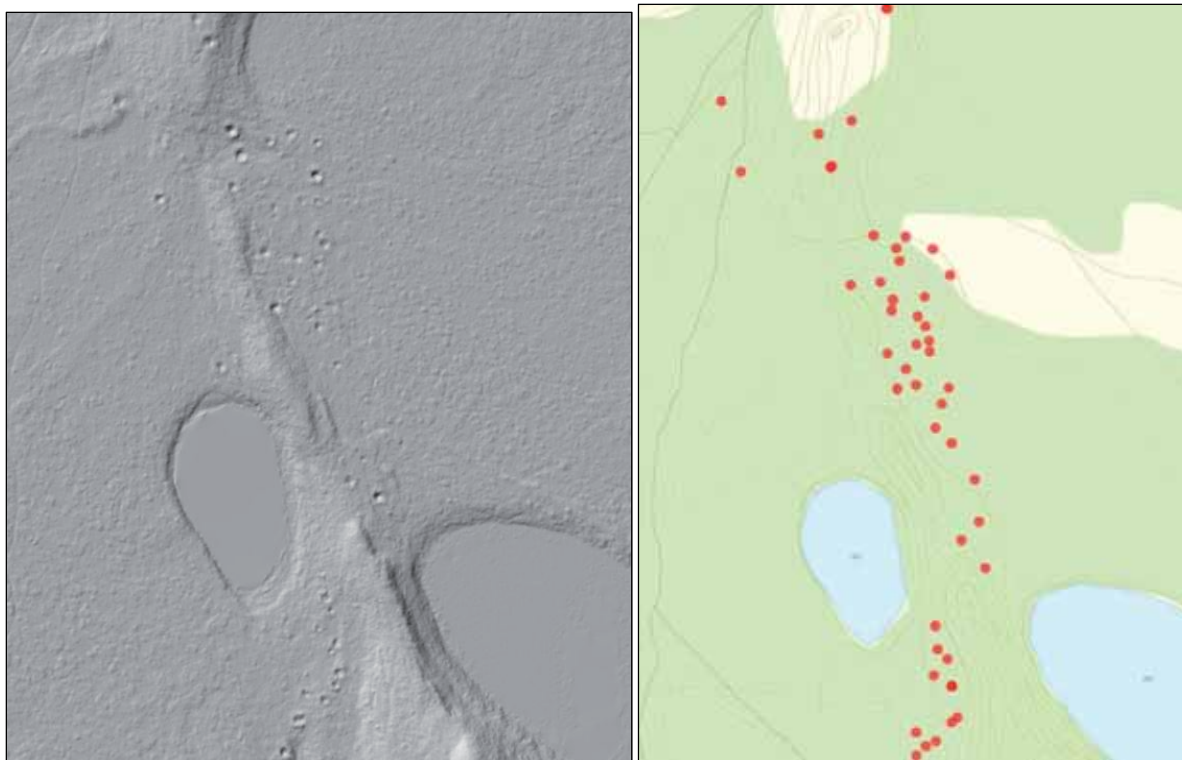
I dette området finnes et omfattende fangstgropsystem med utbredelse på begge sider av nasjongrensen. Fangstgropanlegget er nevnt i ulike beretninger fra tidlig 1900-tallet. Den første geografiske/etnografiske tilnærmingen ble gjort av Carl Johanson i 1951 og anlegget ble siden utførlig

registrert og dokumentert av Ernst Manker i 1961. Det samlede antall groper ble da satt til 213. Senere har Monica Klaussen (2008) skrevet en hovedfaghandling om strategisk villreinsfangst i Troms der blant annet dette anlegget inngår som undersøkelsesobjekt. Klaussen har også foretatt dateringer av enkelte groper i anlegget. Selv om anlegget har vært kjent over lang tid har det ikke vært kartfestet i registersammenheng (Askeladden) før i 2017. Det totale antallet groper på norsk side er nå 146.

Fangstgroper er en av flere typer fangstinnretninger ved kyst - og innland. De finnes som jordgravde groper, murte fangstgroper, sperregjerder med snarer og fangstgjerder. Fangstanleggene er myntet på fangst av villrein eller elg og ligger ofte på overgangssteder der dyrene passerer: For eksempel daler, myrområder og mellom flere vann. De kan også ligge ved overgangen fra et fjell til et annet og fra dal til dal. De jordgravde fangstgroperne viser en lang bruksfase og geografisk variasjon. Dateringer fra Karasjok og Kautokeino kommuner i Finnmark viser to bruksperioder i slutten av yngre steinalder og tidlig metalltid, henholdsvis rundt 2000 og 1400-1000 f.Kr. Dateringer fra de store fangstgropanlegget ved Ástu ved Leinavatn viser stor spredning, med ei datering fra yngre steinalder, fra overgangen eldre jernalder tidlig metalltid (kr.f.) og 16-1700 tallet. Dateringsmaterialet fra Bosodanorda/ Ávževuođdo har bare muliggjort dateringer til en siste bruksfase på 1700-tallet, men langt eldre dateringer er svært sannsynlig. I Sverige dateres hovedvekten til jernalder og mellomalder. Dette er i stor grad samsvarende med dateringer fra fangstanlegg lenger sør i Norge (Sommerseth 2009:247-255).

Ulike dateringer mellom og innenfor samme anlegg kan skyldes ulike/usikre dateringsmetoder, men indikerer også muligheten for at anleggene har vært i bruk over lang tid. Ved det store fangstgjerdeanlegget på Gollevárre i Varanger finnes arkeologisk materiale tilknyttet fangsten som er datert til senmellomalderen. Skriftlige kilder forteller også at det har vært i bruk fra 1400- til tidlig på 1600-tallet (Sommerseth 2009:247-255). For andre deler av landet er det satt fram en hypotese om at store samlinger med bogastiller på Vestlandet, i Romsdals- og Sunndalsfjellene, har vært i bruk i slutten av siste istid på nunataker som har stukket opp av iskappen (Jordhøy et. al 2005).

En økt mengde norrøne løsfunn og jaktpiler i innlandet i vikingtid (800-1100) kan peke mot handelsforbindelser mellom en samisk innlandsbefolkning og norrøne kystgrupper (Hansen og Olsen 2004:211, Sommerseth 2009:262. Skriftlige kilder og trykt billedmateriale fra reisende på 1500-1700-tallet forteller at jakt på villrein har vært viktig i samisk økonomi til opp på 1500-tallet og trolig senere (Sommerseth 2009:261-263).

Fangstgroper ved Ostu, Altevatn

Fra skogsområdene øst for Jukkasjärvi trakk villreinen vestover og passerte på vårparten gjennom området mellom Altevann/Álttesjávri og Torneträsk på vei til sommerbeitene i fjellområdene og halvøyene mellom Ofoten, Rombaken/Ruoppat og Salangen (Sommerseth 2001).

Fangstgropanlegget ligger i et område som utgjør skillet mellom utløpet av den bratte canyon-dalen Boldnoávži (Sørdalen) og Duortnosjávri (Torneträsk). Sammen danner disse to topografiske elementene en 9 mil lang barriere for dyr (og mennesker) på vandring. Passet er ca 2 km langt og inneholder både frodige dalsider, bratte steinurer og slakt, bølgende terreng. På langs er det delt av elva Boldnujohka og små fjellvann. Moderne trekkruiter for tamrein viser at hovedtrekkene passerer området både vår og høst. Tilsvarende gjelder for Ástu. Her ligger 66 fangstgroper på tvers av en tørr tange mellom Altevatn og Leinavatn som til sammen danner en vannsperre på til sammen fem mil. Langs etter Suttessgaldojohka i dalføret fra innerenden av Altevatn til Roggesjavrrit finnes flere større og mindre anlegg som er påvist gjennom LIDAR. Dette er anlegg av betydelig størrelse som ikke er nøyaktig målt inn i felt. Anleggene ble først påvist av Knut Helskog i forbindelse med vassdragsundersøkelser på 1970-tallet. Også innenfor Reisa nasjonalpark framtrer et stort antall fangstgropssystem på nye Lidar data.

Fangstanlegget på Bosodanorda/ Ávževuođđo ligger på norsk side dels nede i dalføret med stigning opp på begge sider. På svensk side ligger de tett i tett på toppen av en morenerygg som bukker seg oppover en forholdsvis bratt dalside. Beliggenhet i dalfører har ofte blitt brukt som

argument for at dalførene har vært «fangstbare» områder der rein eller elg måtte trekke for å komme seg videre til beiteområdene på fjell- og viddeplataer. Noen har også pekt på at dyreflokkene har vært mer sårbar i disse områdene hvor oversikten er mindre og jegerne mye enklere kan sperre for fluktmulighetene enn i åpne viddelandskap (Klaussen 2008:57). Fangstgropene i Bosodanorda/Avževuođđo følger i hovedsak rygger i landskapet, eller ligger foran ryggene. Stedvis ligger kortere rekker på tvers av lengderetningen i flatt eller skrånende terreng.

Fangstgropanlegg for villrein har ofte blitt assosiert med massefangst og stort økonomisk utbytte. Klaussen mener at fangsten i Troms, med enkelte unntak, har vært av moderat størrelse der fangsten også har representert en mer husholdningsbasert fangst med tanke på et visst overskudd i form av kjøtt, pels og andre ressurser. Unntak er anlegg av den typen som finnes i Avževuođđo / Bosodanorda, Ostu og Reisa nasjonalpark.

Som beskrevet er det vanskelig å datere fangstgropanlegg. For de største anleggene slik som det i Avževuođđo/Bosodanorda, er det mest nærliggende å tro at det har vært en svært langs bruksfase hvor anlegget har blitt vedlikeholdt og utvidet etter behov. Den landskapsmessige «flaskehalsen» som villreinen har måtte passere har sannsynligvis tiltrukket seg fangstfolk så snart de var til stede i området i steinalderen. Muligens har omfanget av fangsten og størrelsen på anlegget økt markant mot slutten av jernalderen (vikingtiden). Samiske jaktprodukter var ettertraktede og viktige varer for nordnorske norrøne høvdinge i handelen med stormenn lenger sør. De nordnorske høvdingene kunne tilby unike produkter fra nord og få byttet til seg ettertraktede europeiske varer. For samene i innlandet kunne denne handelen eksempelvis gi dem tilgang på metall, tekstiler og korn. (Sommerseth 2009, Hansen & Olsen 2004).

Skattelister fra 1500-t og utover viser også at fangstprodukter har vært viktige for skatteoppkrevdere. Samtidig viser både skattelister og det arkeologiske funnmaterialet en markant brytningstid utover 1600-tallet med overgang fra fangstbasert næring til økning av tamreindrift med flyttinger mellom innland og kyst. (Hansen & Olsen 2004, Hansen 2007). Kanskje hadde fangstanlegget i Avževuođđo/Bosodanorda sin største utbredelse de siste hundreårene før villreinen ble borte og tamreindriften i økende grad overtok. Sammenlignet med anlegget i Ástu, har mange av gropene har nokså lik størrelse og kan bety at mange er bygd over et kortere tidsrom.

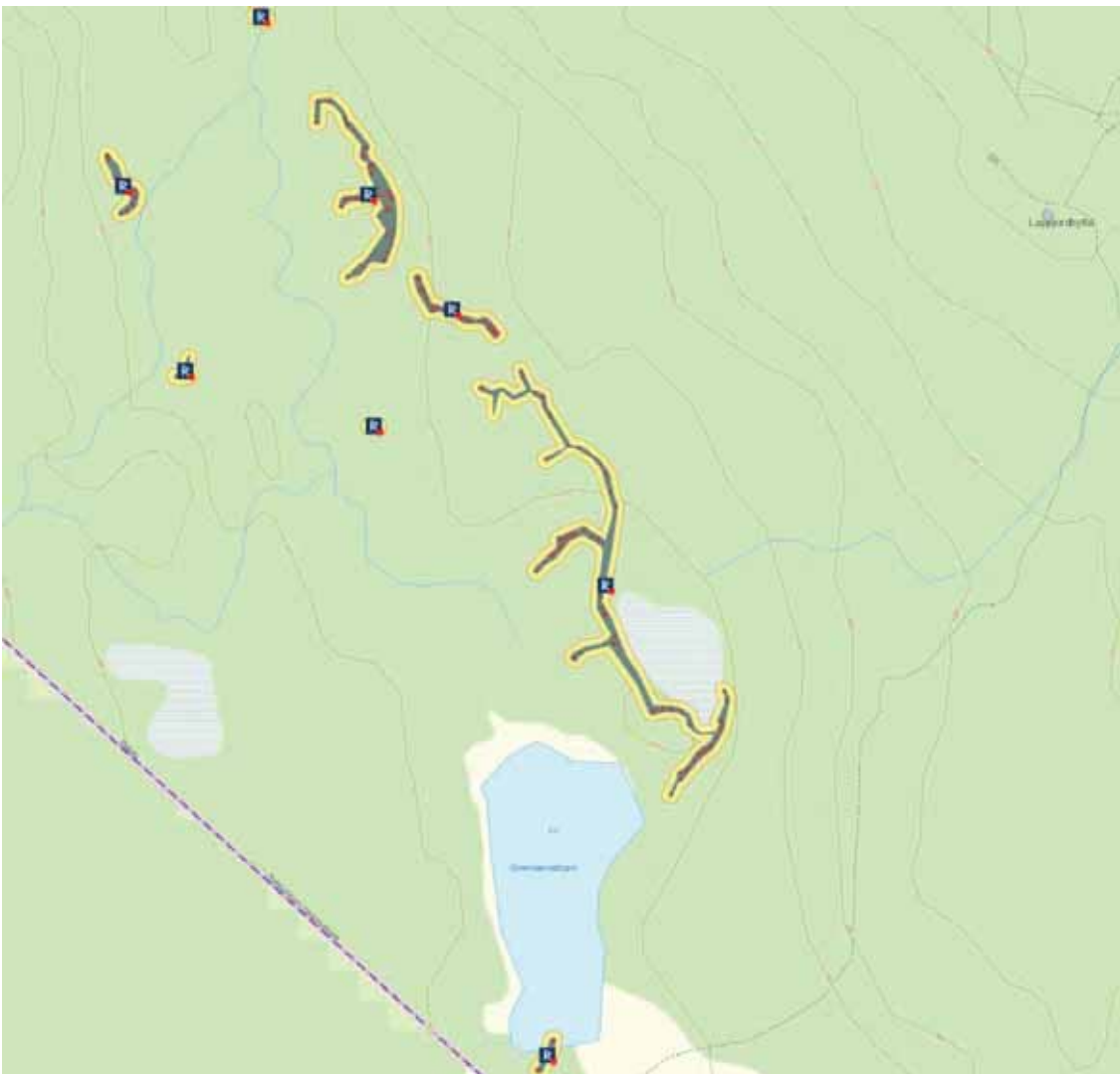

Fangstgroper på rekke ved Grensevatnan

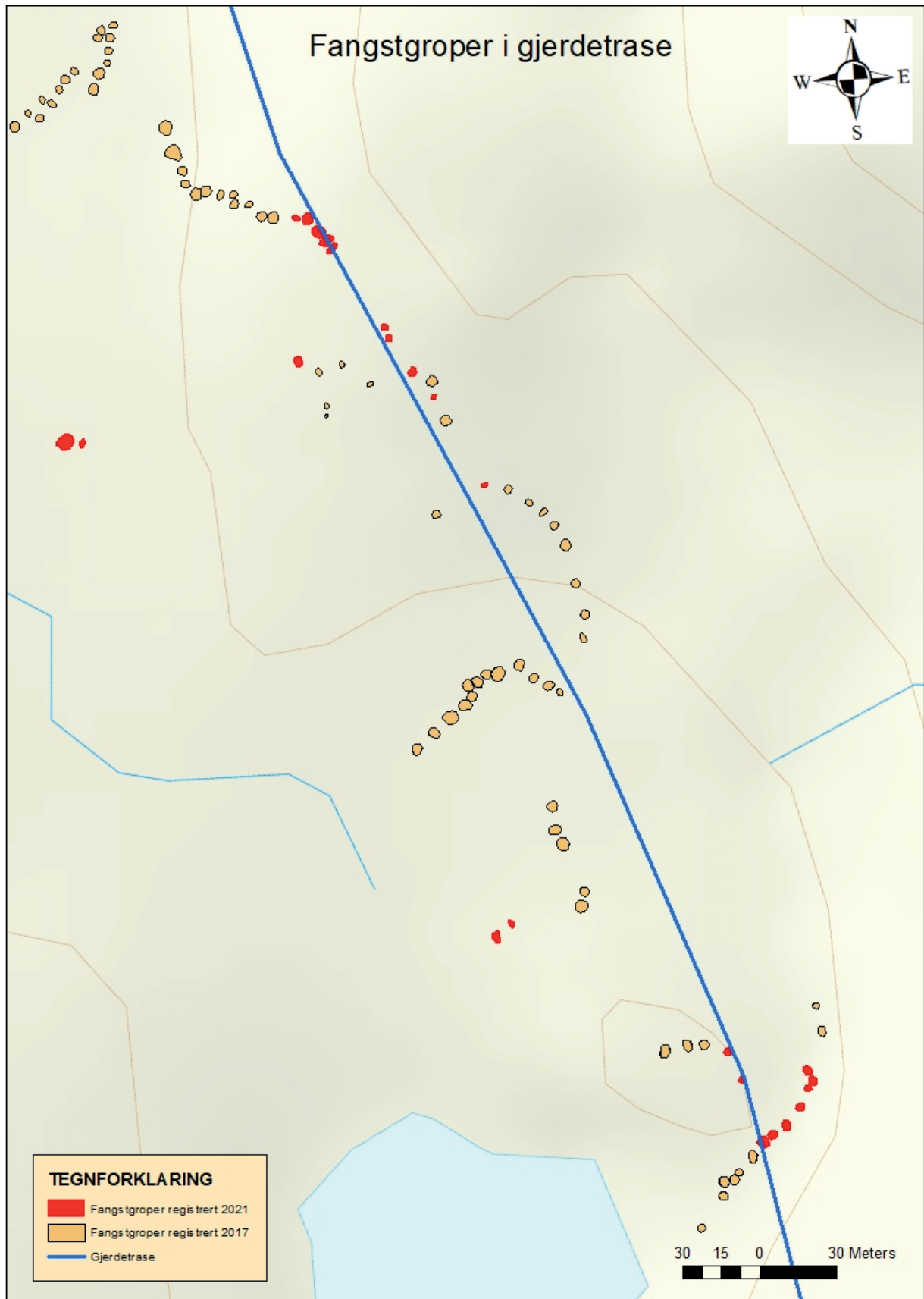

Merkede groper i gjerdetraséen

Fangstanlegget i sin helhet

Oversikt over fangstgroper i gjerdekrase

Oversikt over fangstgroper i gjerdetrase

Offerplassen

Offerplassen ligger på liten kolle med større og mindre bergframspring inntil og vest for elva Avževouđđojohka. Den skal ifølge kilder ha hatt nær forbindelse til reindriften som har blitt utøvd i området, men opprinnelsen kan trolig knyttes til villreinfangsten. Plassen ble oppsøkt 9. september 1908 av en gruppe mennesker med felles interesse for samisk kultur i nordlige områder. Gruppen var sammensatt av disponent ved LKAB i Kiruna, Johan Olof Hjalmar Lundbohm (1855-1926), som kjente til plassen på forhånd, den danske maleren, forfatteren og etnografen Emilie Demant Hatt (1873-1958), geografen Otto Sjögren (1881-1975) som foretok geografiske og geologiske undersøkelser ved Torneträsk og Abisko. Han skrev også reisehåndbøker om samme område. Med i følget var også samene Polis-Nikki og en arbeider fra Abisko. Lundbohm var gruveselskapet LKABs første disponent i Kiruna, men var også geolog, kjemiker og kunstekspert. Emilie Demant Hatt var aktiv i samiske områder i Sverige og Nord-Norge tidlig på 1900-tallet.

Tre sieidier som fantes på stedet samt offergaver som mynter, kniver og andre gjenstander av metall ble tatt fra stedet i to omganger. På stedet fantes også store mengder reinhorn og bein etter ofringer. Lundbohm forteller at han var redd for at den største sieidien skulle bli tatt fra stedet av turister fra Abisko og tok den derfor med seg under sitt besøk. De andre gjenstandene ble hentet av Polis-Nikki og den samiske forfatteren og reindriftsutøveren Johan Thuuri (1854-1936) en måned senere. Thuuri var skeptisk til å fjerne noe fra stedet, men tok likevel det gjenværende med til Lundbohm. Senere opplevde reindriftsutøverne i Talma en stor nedgang i bestanden av rein. Thuuri meddelte da overfor Emilie Demant at dette måtte skyldes at offerplassen var skjendet, i tillegg til at alle med unntak av Demant, ikke hadde gitt noe tilbake for det som ble tatt.

Myntene er fra 16- og 1700-tallet, men det skal ifølge kilder være funnet eldre mynter fra jernalder på plassen, men disse er i dag ikke kjent i noen samlinger. Et lite enegget sverd datert til 700-tallet ble også funnet. Sverdet, myntene og fangstanlegget kan med sannsynlighet knyttes til den vareutvekslingen fant sted mellom den samiske befolkningen og andre tilbake til jernalder og senere.

Alle gjenstandene unntatt den største sieidien befinner seg i dag på museum. Sieidien står fortsatt på peishyllen i det bevarte kontoret etter Lundbohm (Danus 1926, Serning 1956, Thenander 2002).

Offerplassen ligger på kollen midt i bildet

Foran kollen der offerplassen ligger 4-5 små fangstgroper som ble registrert i 2021. Slike små groper finnes sammen med større groper i for eksempel Ástu anlegget. Størrelsen kan tyde på at de ikke var fangstgroper, men *snublegroper* som enkelte forskere har kalt dem for. Ved Ástu ligger de i tilknytning til større groper. Her ligger de på ei innsnevring i landskapet øst for Avževoudđojohka, inn til kollen der offerplassen ligger. Det er et kupert landskap med bergframspring og skjulesteder. Kanskje har de fungert mer som fangsttekniske hjelpemiddel ved at jegere i skjul har utnyttet kaoset som oppsto i dyreflokken når reinen ble overrasket og snublet i gropene.

Området rundt Lappjordhytta (Lappjord)

Rett over Lappjordhytta restene etter tre gammer, den ene er etter gammen som sørdalingene kalte «Frydenlundgammen», angivelig fordi «det var slik en fryd å komme hit». Gammen ble bygd av folk fra gårdene i Sjørdalen til bruk som jaktgamme (Prestbakmo 2002:10) i perioden 1870-1895. Den ble også brukt til overnatting i forbindelse med fiske i Torneträsk der folk fra Sjørdalen hadde båt. Båten ble kjørt med hest inn Isdalen og over Fonna. Torneträsk var rik på røye, ørret og sik som fritt kunne fiskes til vinterforsyning (Bardu historielag:2004:14). Fisket opphørte ved unionsoppløsningen i 1905 (Prestbakmo 2002: 10).

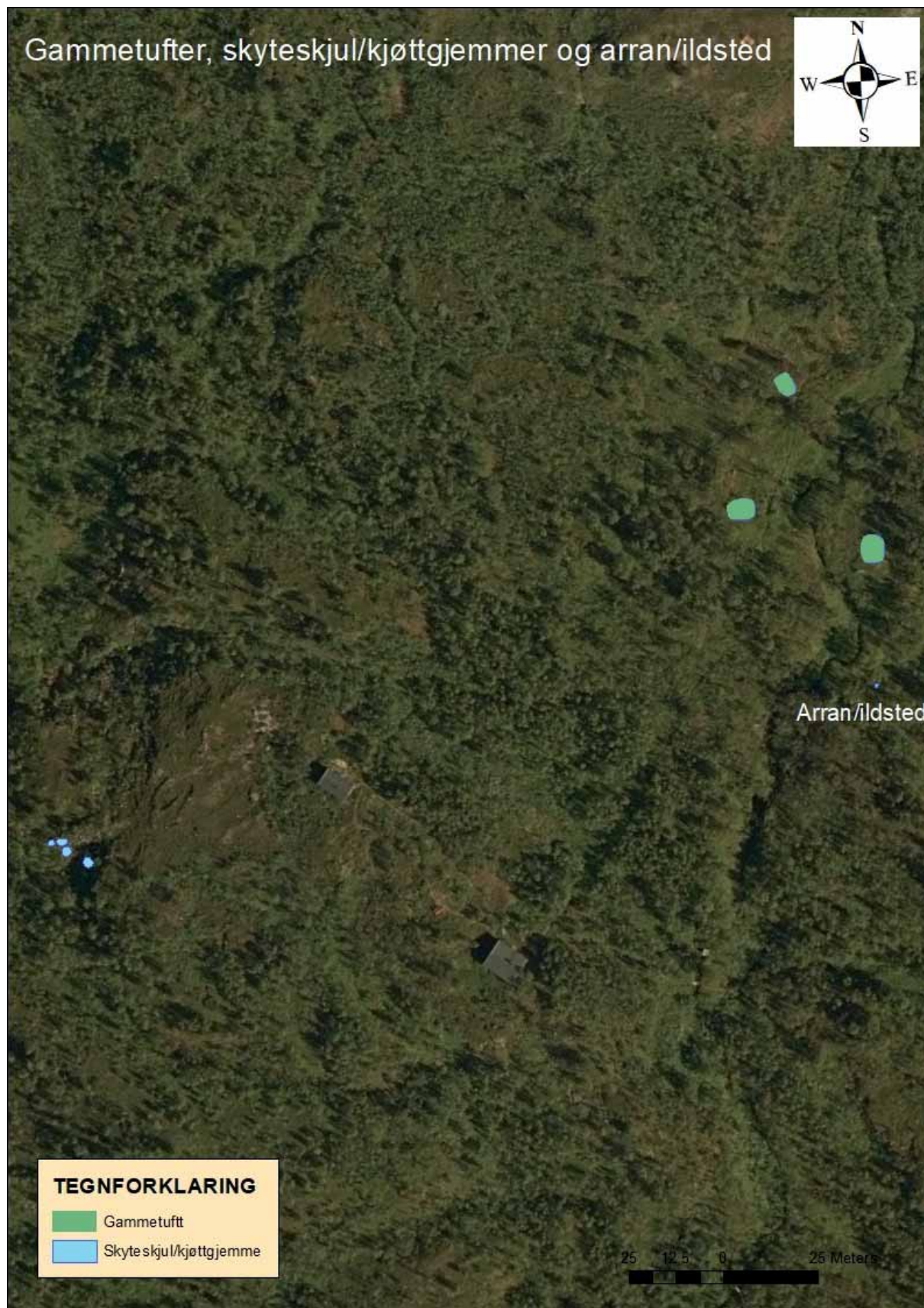
Vegetasjonen i området skiller seg ut fra området ellers med mye gressvekst og bærer preg av beitepåvirkning og bruk. Reindriftingsamene i Talma sameby hadde voktergammer på denne sletta hvor bygdefolket fra Sjørdalen senere bygde jaktgamme (Prestbakmo 2002). Det er sannsynlig at det ligger spor etter en eldre reindriftingsamisk gamme under tufta til Frydenlundgammen. Begge gammetuftene lengst sør kan være etter jaktgammer bygd av folk fra Sjørdalen. Det ligger også et sterkt overgrodd arran/ilsted sør for det som trolig er Frydenlundgammen.

«Frydenlundgammen» ved Lappjord

Foto: Kristin Os

Gammetufter, skyteskjul/kjøttgjemmer og arran/ildsted

Frydenlundgammen trolig lengst sørøst

I ei lita ur nedenfor Lappjordhytta finnes fire oppmuringer som danner halvsirkelformede forsennkninger. Det kan være nærliggende å tolke disse som čilat-skyteskjul da de ligger like ovenfor det store anlegget med fangstgroper. En annen mulig tolkning er at de kan ha vært benyttet som borat-lagringsgroper. Slike lagringsgroper kan ha vært benyttet både i forbindelse med villreinfangsten og/eller ha tilknytning til den reindriftsamiske boplassen like nordøst for Lappjordhytta. Reindriften i området rundt Lappjord og Sjørdalen er ellers grundig omtalt i NIKUS' rapport (2003) og Prestbakmo (2002)

čilat/Skyteskjul eller borat/kjøttgjemmer?

Polnorøysa og andre røyser

Polnorøysa er en av tre røyser på rekke som markerer grenselinja mellom Norge og Sverige. Årstallet når den ble satt opp og de to kongenes monogram, hhv Fredrik 5. og Adolf Fredrik, er hogd inn på en bauta på toppen av den største røysa. Det er et kulturminne med betydelig alder som må betraktes som et statlig felleseie mellom de to landene, samtidig som den utvilsomt er et kulturminne i nasjonalparken.

Nedenfor turlagsstien til Lappjordhyttene ligger en annen sti som starter der terrenget blir brattere og dalen snevres inn. Stien ble vardet i forbindelse med byggingen av Ofotbanen. Mange på norsk hadde arbeid på banen og stien gjennom Sjørdalen var veien til og fra arbeidsplassen. Vardene er bygd i stein og velholdte. De er så store at de skal kunne synes i all slags vær og er en severdighet i seg selv. Den nye stien går over i den gamle i hver ende. Vardene er viktige kulturminner som forteller om den grenseoverskridende kontakten Sjørdalen har muliggjort på flere plan. Vardene bør vurderes dokumentert og stedfestet.

Polnorøysa ligger mellom Grensevatnan på kollen midt i bildet

Polnorøysa sett fra svensk side

Torneträsk

Merkevarde så vidt synlig på kulle midt i høyre billedkant. Torneträsk i bakgrunnen

Foto: Asgeir Blixgård

Reindriftingsamiske boplasser på vestsiden av Sjørdalen

Som nevnt forteller kildene om en reindriftingsamisk boplass ved Liigavuopmi. Ivar Ruden som var skogforvalter på begynnelsen av 1900-tallet skrev i 1911 en grundig rapport om «den skade som de svenske flyttlapper og ren har voldt paa skogen i Tromsø amt». I sin rapport beskriver han en stor reindriftingsamisk boplass på et 400 m bredt flatt jordlent platå som i 1911 var forlatt fordi all skogen var «brukt opp». Han skriver blant annet; «*Spredt over disse vidder findes nu utallige ildsteder til bevis for, at lapperne tidligere har hat sine liggepladser her. Nu kan de ikke ligge her længre, da hele vidden er skogbar og for saavidt forvandlet til høifjeldsmark, tiltrods for, at her er jord i overflod og beliggenheten adskillig under skoggrænsen paa den anden side av dalen*». Det lyktes ikke å gjenfinne boplassen under vår befarung. Den frodige og høye vegetasjonen på stedet kan være årsaken til det. Vegetasjonen i området levnet imidlertid ingen tvil om at dette har vært et mye brukt område med beitetrykk over et langt tidsrom. Dersom området befares like etter snøsmeltingen om våren vil en ha langt bedre mulighet til å gjenfinne de mange teltboplassene som Ruden beskriver. Navnet *Liigavuopmi* kan ha sin opprinnelse i at man dette området ble omtalt med at her var en ekstra skog i tillegg en annen skog/sted. *Liiga* betyr i tillegg til/ekstra. Kanskje var tilgangen på ved, gjerdemateriale og reisverk brukt opp et annet sted først, men så hadde man denne “ekstra”skogen. På samme høyde i terrenget, men 40 minutters gange mot sør, like over grensa til Sverige, påtraff vi flere teltboplasser. I følge Presbakkmo 2002 hadde Polnogrupper som tilhørte Talma sameby fra slutten av 1800-tallet sine sommerboplasser opp mot skoggrensa på vestsiden av Ávzevođđo, før de etterhvert utover 1900-tallet begynte å oppholde seg i Polnoviken i nordenden av Torneträsk om sommeren. Både boplassen vi påtraff på svensk side av grensen og den ved Liigavuopmi er trolig etter Polnogrupper.

*Liigavuopmi. Ruden beskriver i 1911 at samene har forlatt området fordi det ikke lenger var mere skog igjen.
Foto: Ruden 1911*

Liigavuopmi i 2021 hvor skogen har tatt helt over igjen.

Boplassen i Pålnoviken var i bruk vår, sommer og høsten fram til 1940. Nærhet til Ofotbanen/Malmbanen og turiststasjonen i Abisko førte til økt turisme som samene utnyttet som tilleggsnæring (Kjelsvik 2008:13). Samene hadde buskap som kyr og geiter. Hver høst kom samene

fra Polnoviken med geitene sine som de fikk ha i Sørtdalen over vinteren fram til juni måned (Bardu historielag 2004:33) . En av beboerne i Polnoviken, Ellen Partapouli, har kunnet fortelle at geitene overvintret på gårder i Sørtdalen, dit hun førte dem som 19 åring. Lenge gikk det båtrute fra Abisko til Polnoviken, men i 1940 ble det bygd militære installasjoner ved grensen til Norge. Boplassen måtte derfor flyttes til Djupviken ved nordsiden av Torneträsk noe lenger mot øst (Kjelsvik 2008:13)

Boplassen i Polnoviken, ukjent årstall

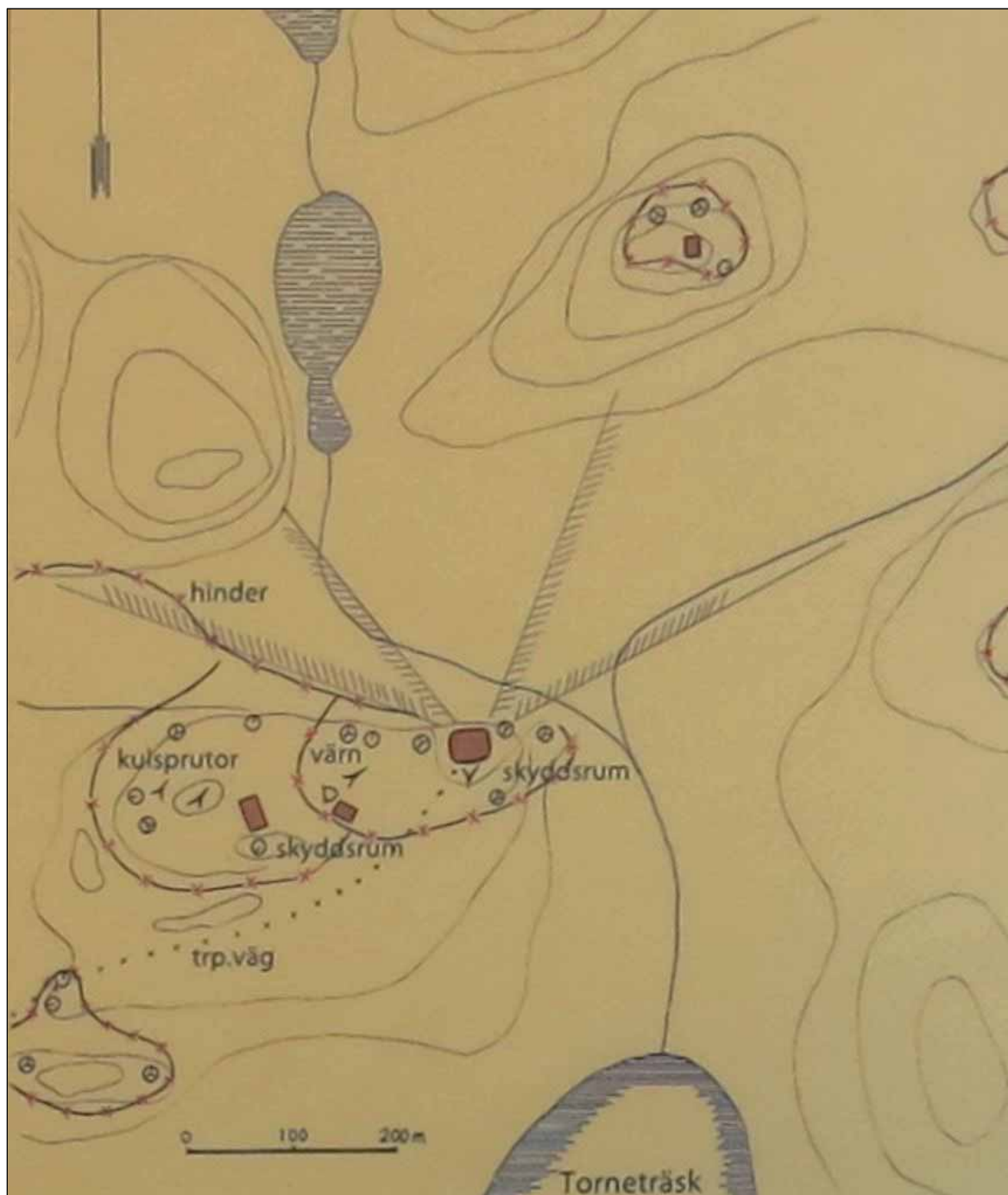
Foto/Arkiv: Borg Mesch/Nordiska museet

Krigsminner ved Gurtejohka og Polnoviken/Bolnnuluokta

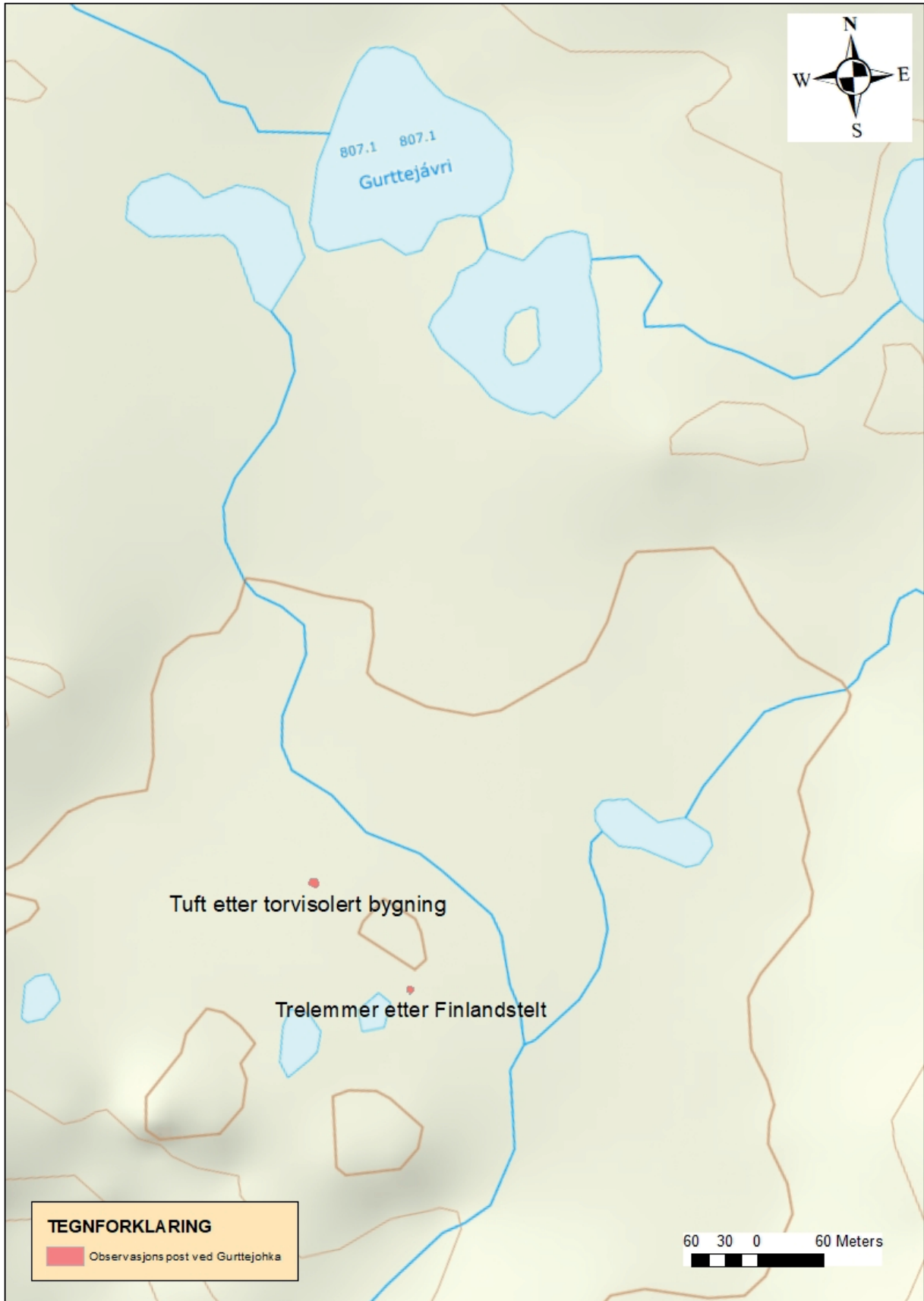
Gurtejohka ligger 2 km øst for Lappjordhyttene. Ved en tidligere anledning i 2017 var fylkeskommunen sammen med Statens naturoppsyn på en ryddeaksjon på en tysk observasjonspost fra 2. verdenskrig. På stedet fantes mengder av hermetikkbokser og glasskår. Samtidig ble tufta etter ei torvisolert bygning og ett Finlandstelt registrert. Her har det vært en framskutt tysk grensevakt med telefonlinje til Sørtdalen. Posten ligger i på en svakt markert høyde i et ellers åpent landskap med spesielt god utsikt mot øst. I løpet av krigen flyktet tyske desertører, russiske fanger, franske fallskjermssoldater og norske flyktinger gjennom Sørtdalen. Den framskutte posten på Gurtejohka har trolig hatt en funksjon i å holde kontroll over og hindre flyktingetrafikken.

Om lag 250-300 meter mot sørvest, på brekket ned mot Lappjord, finnes et brystvern som trolig har vært skjul for en vaktsoldat. Herfra er det svært god utsikt mot Torneträsk og Malmbanen/Ofofbanen. Kanskje kan observasjon av togtrafikken med kull til Narvik være en forklaring på plasseringen.

Sverige var på sin side bekymret for at tyske tropper kunne rykke inn i Sverige gjennom Sørvalen. Det ble etablert en rekke forsvarsverk, spesielt langs Ofofbanen/Malmbanen for ha kontroll og beskytte denne. Ett av disse ble anlagt i Polnoviken, et fjellbunkeranlegg med offisers- og mannskapsbrakke for 50 mann. Bunkeranlegget er tilgjengelig for publikum.

Fjellanlegget med maskingeværstillinger i Polnoviken. Illustrasjon på infoplakat i Polnoviken.

Observasjonspost/grensevakt ved Gurttejohka

Gurttejohka: Tuft etter torvisolert bygning med ovn i midten

Gurttejohka: Trelemmer etter Finlandstelt og ovn

Finlandstelt (i leiren for russiske krigsfanger i Øverbygd, Målselv kommune)

Fotoarkiv: Midt-Troms museum

Gurttejohka: Skjul for vaktpost

Krigsminner ved Budalsvatnet / Vuoiddasjávri

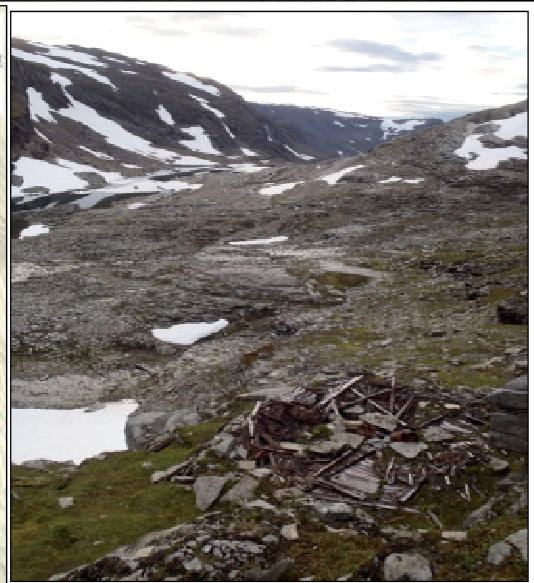
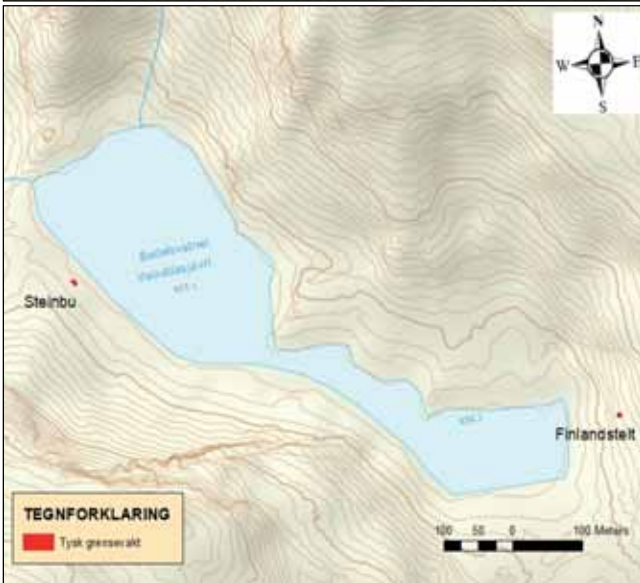
Rett etter at Norge kapitulerte startet okkupasjonsmakten med å plassere og forlegge avdelinger med ulike formål på flere steder. Ett av målene var å hindre trafikk av flyktninger over de naturlige grenseovergangene. Etter hvert som krigen skred fram fryktet okkupasjonsmakten også at russiske styrker ville komme østfra gjennom disse. I Nord-Norge var disse grenseovergangene knyttet til de laveste fjellovergangene i dalførene innenfor små grender og bygder. I Bardu var dette Østerdalen/Altevatnet, øverst i Sjørdalen og Salangsdalen innafor Bones gjennom dalførene Budalen og Stordalen. Som vedlagt kartskisse utarbeidet av Stein-Wiggo Bones viser gikk det to fluktruter inn Budalen. I nordvestenden av Budalsvatnet ligger ei steinbu etter en tysk grensevakt som er murt inn under et overheng i berget. I østenden av vatnet finnes også restene etter et Finlandstelt lik det som finnes ved Gurttejoeka. Herfra er det vid utsikt mot Budalen. Grenselosene kjente til denne bua og de tyske soldatenes bevegelsesmønster i dalen. Det er ikke kjent om noen ble oppdaget og tatt i Budalen, eller om noen brukte denne ruta uten hjelp av los. Budalen var også utmarksbeite for melkekyrne som daglig ble hentet tilbake til sommerfjøsene for melking. Det gjorde at de tyske vaktstyrkene var vant til trafikk i området. Det er anslått at mellom 150-250 flyktet via Budalen/Stordalen (Bones 2020).

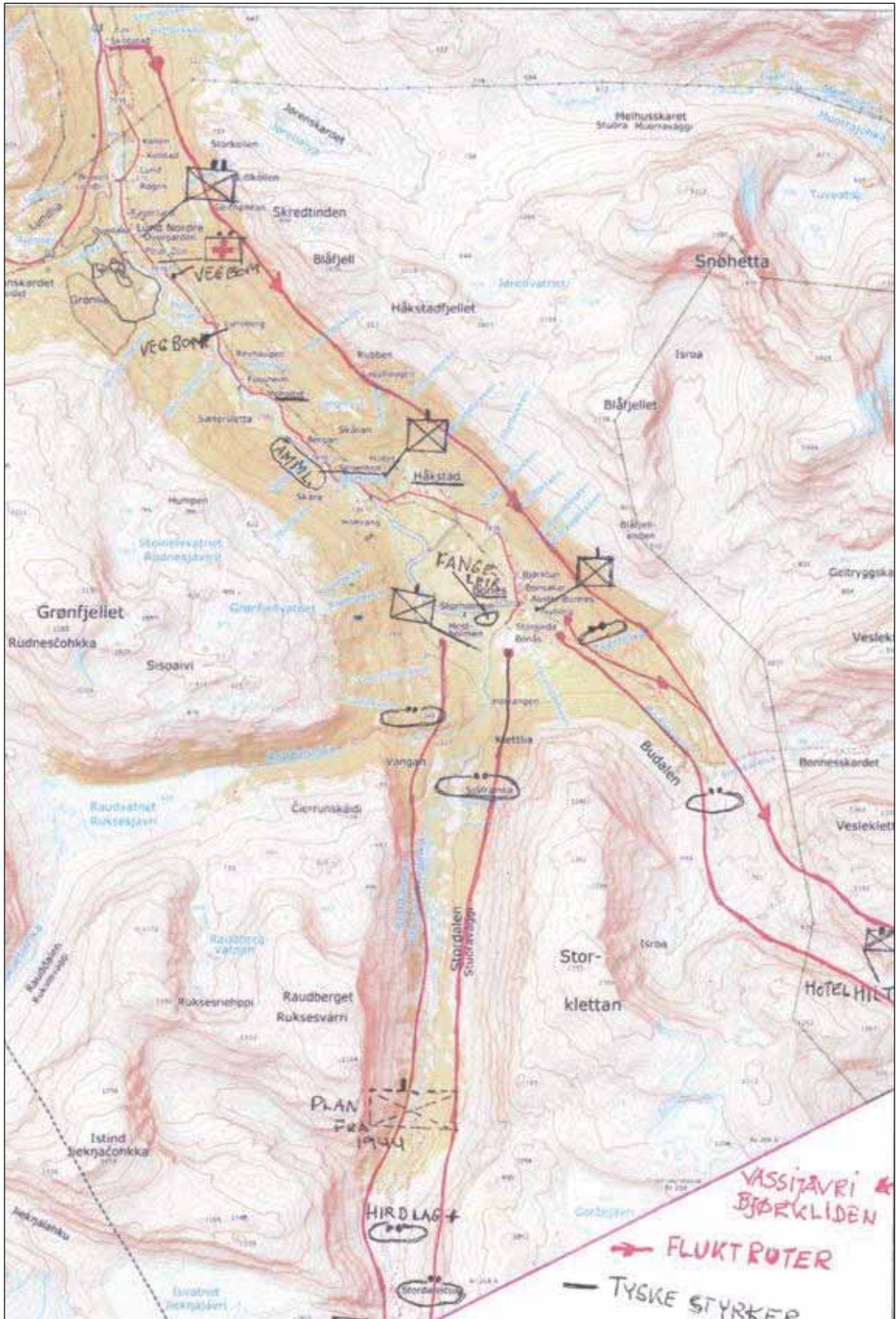
Steinbua ved Budalsvatnet, på folkemunne «Hotel Hilton».

Foto: Kjetil Letto

Rester etter Finlandstelt i ved Budalsvatnet. Budalen mot Stordalen i bakgrunnen på det minste bildet. Foto: Kjetil Letto

Grensevaktene ved Budalsvatnet og rester etter Finlandstelt

Kart som viser tyske avdelinger og fluktruter inn Stordalen og Budalen. Utarbeidet av Stein-Wiggo Bones

Litteratur/kilder

- Bardu historielag., 2004: *Sørdalen/Isdalen-Norsk historisk bruk*. Innspill til oppretting av Sørdalen/Isdalen nasjonalpark. <https://docplayer.me/6833300-Sordalen-isdalen-norsk-historisk-bruk-bardu-historielag-mai-2004.html>
- Birkely Hartvik., 2000: *Upublisert registreringsrapport fra kulturminneregistrering for Sametinget i forbindelse med opprettelse av Sørdalen/Isdalen nasjonalpark*.
- Bones, Stein-Wiggo., 2020: Tett på okkupasjonsmakten i fem år. *Brigadeavisa - Ny årgang 17 – nr 1 – juni 2020*.
- Danius Erik., 1926: *Om de hedniska lapparnas gudabilder*. Västerbotten (Umeå, 1920).
- Hansen. L.I., Olsen, B. *Samenes historie frem til 1750*. Cappelen.
- Hansen, L. I 2007. Grenseoverskridende reindrift i en grenseløs tid. Reindrift i Nordre Nordland på begynnelsen av 1600-tallet. I Broderstad, Else-Grete, Niemi, Einar & Ingrid Sommerseth (red.) *Grenseoverskridende reindrift før og etter 1905. Skriftserie nr. 14, Sámi dutkamiid guovdáš/Senter for samiske studier, Tromsø.:* 21-36.
- Jordhøy, P., Støren-Binns, K. & Hoem, S. 2005. Gammel jakt og fangstkultur som indikatorer for eldre tiders jaktorganisering, ressurspolitikk og trekkmønster hos rein i Dovretraktene. *Nina rapport 19*.
- Kjelsvik, Wilhelm., 2008: *Sørdalen– samisk kulturlandskap: Utviklingstrekk i møte mellom norsk og samisk kultur*. Upublisert fagoppgave i kulturlandskap ved NAKUT Bardu 2006. Høgskolen i Hedmark <http://www.kjelsvik.no/Kulturlandskap.pdf>
- Klaussen, Monica., 2008: *Strategisk villreinsfangst i Troms: En analyse av fangstgropanlegg og deres beliggenhet, oppbygging og bruk*. Upublisert masteroppgave i arkeologi. Det samfunnsvitenskapelige fakultet, U.i.T.Ø. <https://munin.uit.no/handle/10037/1760>
- Manker Ernst., 1960: Fångstgropar og stalotomter. Nordiska Museet, Acta Lapponica XV.
- Os, Kristin., 2003: *Kulturhistoriske registreringer – Ny nasjonalpark i Sørdalen – Isdalen Bardu kommune*. Oppdragsrapport, NIKU. <https://docplayer.me/4040564-Kulturhistoriske-registreringer-ny-nasjonalpark-i-sordalen-isadalen-bardu-kommune.html>
- Prestbakmo, Hans., 2002: Natur, tanker og mennesker i grenseland.
- Prestbakmo, Hans., 2002: Samisk bruk av Sørdalen og tilgrensende fjellområder. Upublisert rapport.
- Ruden Ivar., 1911: *Fremstilling av en del av den skade som de svenske flyttlapper og ren har voldt paa skogen i Tromsø Amt*. Kristiania, Grøndahl & Søns boktrykkeri
- Serning Inga., 1956: *Lapska offerplatsfynd från järnålder och medeltid i de svenska lappmarkerna*. Red. Ernst Manker. Nordiska museet, Acta Lapponica XI.
- Sommerseth, Ingrid. 2009. *Villreinsfangst og tamreindrift i indre Troms-belyst ved samiske boplasser mellom 650 og 1923*. Upublisert doktorgradsavhandling. Universitetet i Tromsø. Institutt for arkeologi og sosialantropologi.
- Theander, Agge. 2002: Svärdet från offerplatsen. *Kirunatidningen*.

Takk til Asgeir Blixgård, Stein-Wiggo Bones, Torbjørn Berglund og Kjetil Letto for kildehenvisninger/bilder.

Arkivsaksnr: 2021/10074-1

Saksbehandler: Thomas Sørmo

Dato: 08.11.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rohkunborri nasjonalparkstyre	8/21	18.11.2021

RS 8/21 Rapport utførte driftsoppgaver

Tiltak og driftsoppgaver 2021

Drift og tilsyn gapahuk og innfallsport Tverrelva:

Det ble kjørt inn ny forsyning med 15 sekker ved til Gapahuken i mai. I november var mange av sekkene brukt opp, og gapahuken ser ut til å være mye brukt. Telltur Bardu har denne som et av sine turmål i 2021. Det har blitt plukket noe søppel rundt gapahuken og i bålpanna gjennom sommeren. Turboka ser ut til å være flittig brukt, men det er ikke alle som skriver seg inn.

Toalettet ved tverrelva har blitt rengjort mange ganger gjennom sesongen. Det er behov for en ny do som er enklere å tømme (skader på kommen), og som er enklere å holde ren.

Rasteplassen ved tverrelva holdt på å gro igjen. Det var derfor nødvendig med en liten opprydding rundt bord og benker. Ved rasteplass og toalett er det fjernet søppel og flidd ved behov.

Det var behov for kantklipp etter veien fra Sørmo til Tverrelva. Kantklipp ble bestilt av kommunen på oppfordring fra NP.

Stiskjøtsel:

Det ble gjort befaring på stien innover til staggonjunni og behov for klipping og andre tiltak ble registrert. Det er blant annet behov for steinlegging ved nedgang til hengebrua ved Kjelelva. Flere steder er det også behov før utskifting og legging av klopper.

Stien fra Tverrelva til Staggenuni (ca. 8km) ble ryddet for vegetasjon også i 2021.

Flomsti- skilt ble byttet ut med vanlige pekere, da den øvre stien nå er gjort om til hovedtrasé, på grunn av at elva har gravd seg helt inn til berget på den nedre stien. Da unngår man forvirring, og stien er mer eller mindre farbar hele sommeren. Den nye hovedstien har også blitt registrert hos kartverket, og er synlig i nasjonal database for tur- og friluftsruter.

I tilknytning til hengebrua over Ruovdegorsajohka er hengebru skilt flyttet, og trasé noe bedre merket (varder) slik at man følger terrenget skrått ned mot brua, og ikke må gå 200m rett ned fremme ved elva. Stien er også her oppdatert i kartverket sine kart. Her bør det samsnakkes med Troms turlag før videre merking.

I Isdalen ble det utført merking, varding og noe rydding av kvist etter stien. Fra sauskardelva og innover mot bonesskardet er det merket/vardet trasé, men det er i liten grad noen synlig sti.

Delegert sak

DS 20/21 Behandling av søknad om dispensasjon fra verneforskriften for Rohkunborri nasjonalpark til bruk av atv til transport av skutt elg i Sjørdalen

**Rohkunborri
nasjonalparkstyre**

Besøksadresse
Veksthuset Setermoen
Altevannsveien 7
9365 Bardu

Postadresse
Statens Hus
9815 Vadsø

Kontakt
Sentralbord +47 78 95 03 00
Direkte +47 97662080
thsor@statsforvalteren.no

Bernt Ole Berntsen

Saksbehandler Thomas Sørmo

Vår ref. 2021/9010 -

Dato 04.10.2021

Innvilget dispensasjon fra verneforskriften for Rohkunborri nasjonalpark til nødvendig bruk av atv til transport av skutt elg i Sørдалen

Med hjemmel i Naturmangfoldloven § 48 Jfr. § 77 og verneforskriftens § 3 pkt. 6.3 f innvilges dispensasjon til nødvendig bruk av atv for uttransport av skutt elg i Sørдалen.

Dispensasjonen er gitt på følgende vilkår:

1. Dispensasjonen gjelder for 2021 i tidsrommet 04.10 – 31.10. for bruk av én atv for til sammen inntil 3 turer (tur/retur). Kjøringen skal skje på eksisterende trasè mellom nordlig nasjonalparkgrense i Sørдалen og sørover til Kjelelva.
2. Dato for ferdsel skal påføres baksiden før turen starter og fremvises ved kontroll.
3. Dispensasjonen gjelder kun for transport av lovlig felt elg, og føreren av atv skal være registrert på jaktlaget.

Dispensasjonen skal medbringes under kjøring. All motorferdsel i utmark skal foregå aktsomt og hensynsfullt for å unngå skade på natur og mennesker. Mislighold medfører inndragning. Vedtaket kan påklages innen tre uker til Nasjonalparkstyret.

Med vennlig hilsen

Thomas Sørmo
nasjonalparkforvalter

Kopi til:

Bardu kommune

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Fjelltjenesten v/Kjetil Letto

SNO v/Torbjørn Berglund

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2021/9010-1

Saksbehandler: Thomas Sørmo

Dato: 04.10.2021

DS 20/21 Søknad om dispensasjon fra verneforskriften for Rohkunborri nasjonalpark til bruk av atv til transport av skutt elg i Sør-dalen.

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rohkunborri nasjonalparkstyre	20/21	04.10.2021

Saksopplysninger

Bern ole Berntsen søker på vegne av elgjaktlaget i Sør-dalen på statsgrunn om dispensasjon fra verneforskriften til bruk av atv for uttransport av skutt elg. De ønsker å kunne frakte elg ut av nasjonalparken fra nordlig grense og inn til Kjelelva. Søknaden gjelder for perioden 25.09.2021 - 31.11.2021.

Regelverk

Rohkunborri nasjonalpark ble vernet ved kongelig resolusjon 25. februar 2011. Formålet med nasjonalparken er å bevare et stort naturområde med et særegent landskap for å sikre biologisk mangfold med økosystemer, arter og bestander i et vidt spenn av naturtyper fra frodige gråor-heggeskoger, urskogpreget bjørkeskog og høgstaudeskoger, store våtmarksområder og ferskvannsmiljø med opprinnelig dyre- og plantesamfunn til alpine naturtyper med canyon i Sør-dalen. Fjellreven er også en art det skal tas spesielt vare på.

Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Formålet med vernet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Nasjonalparken har en egen forskrift. Motorferdsel til lands, til vanns og i lufta under 300 meter fra bakken er forbudt, jf. forskriften § 3 pkt 6.1. Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til bruk av lett terrenggående beltetkjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget eller luftfartøy for uttransport av felt elg, jf. forskriften § 3 pkt 6.3 f.

Styret kan delegerer myndighet til forvalter i saker av kurant karakter, bl.a. gjelder dette saker etter verneforskriftens spesifiserte dispensasjonsbestemmelser om ferdsel og motorferdsel. Nasjonalparkstyret delegerte slik myndighet til forvalter i styremøte 01.03.2016 under sak 5/16.

Naturmangfoldloven (§ 7) viser også til at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når forvaltningsmyndigheten fatter vedtak eller om det gis dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48. Dette gjelder kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre varprinsippet (§ 9), økosystemtilnærming (§ 10), kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§ 11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12).

Vurdering

Søknaden er vurdert i forhold til verneformålet og verneverdiene i nasjonalparken samt påvirkningen av disse. Motorferdsel på barmark kan gi varige skader på vegetasjon og gi irreversible terrengskader. Styret vil være restriktiv med å gi slike dispensasjoner i nasjonalparken. Motorisert ferdsel kan også forstyrre folk og dyreliv. Bruk av atv kan erstatte f.eks. bruk av helikopter som er vesentlig mer kostbart for søker, og mulig fører til mer forstyrrelser for folk og dyr.

Forvalter har forståelse for behovet til å benytte atv for uttransport av felt elg. Område det jaktes i er spesielt utfordrende og det kan være svært tidkrevende å frakte ut kjøtt ved bæring el.l.. Statskog og Bardu kommune forvalter elgbestanden i området, og det er viktig at målsetninger i elgforvaltningen oppnås, det er derfor viktig at jegere i området har forutsetninger til å frakte ut skutte dyr.

Naturmangfoldlovens § 7 viser til prinsippene i lovens §§ 8 – 12. Disse skal legges til grunn ved utøvelse av offentlig myndighet blant annet når forvaltningsmyndigheten fatter vedtak på bakgrunn av naturmangfoldloven § 48. Paragrafene dreier seg om kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, samlet belastning, kostnader ved miljøforringelse og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Det legges til grunn at man har god kjennskap til motorferdsel og hvordan den påvirker friluftslivet. Elgjakten har foregått i dalen også før nasjonalparken ble

etablert og det er således et naturlig innslag spesielt for lokale friluftsbukere. Stien er en viktig innfallsport og brukes en god del av vandrere. Den benyttes allikevel mindre enn den mer kjente Nordkalottleden som passerer lenger opp i dalen. Nasjonalparkstyret har imidlertid brukt mye ressurser på tilrettelegging av traseen og forventer således en viss økning i antallet friluftsbukere. Det foreligger kunnskap om at kjøring med ATV i terrenget vil kunne skade jordsmonn og vegetasjon. Det legges imidlertid til grunn at så lenge kjøringen foregår primært etter tidligere brukt trase som må kunne oppfattes som traktor- / kjerrevei, vil ikke kjøringen medføre vesentlig terrengskade. Omsøkte barmarkskjøring vil således ikke komme i konflikt med verneformål eller verneverdier i området. Motorferdselen vil heller ikke berøre hekke- eller ynglelokaliteter til sjeldne arter i området. Forsøk i regi av Statens naturoppsyn har vist at kjøreskader ofte kommer som resultat av høy hastighet.

Omsøkt tidsrom for kjøringen ligger utenfor kontraktfestet jakttid for elgjakt på statsgrunn i Sør-dalen som er 25/9-31/10. Tidsrommet i dispensasjonen justeres derfor til gjeldende jakttid for jaktlaget.

Det legges til grunn at tillatelse til omsøkte transport ikke vil skape presedens ettersom det primært tillates motorferdsel etter etablert traktorvei/kjerrevei og det finnes bare et elgvold innenfor nasjonalparken i Sør-dalen. Bruk av ATV langs traseen vil ikke føre til varige skader på vegetasjon. Selve aktiviteten vil være av en kortvarig karakter og forstyrrelsen vil således være begrenset. Den totale belastningen vil fortsatt være liten. Konsekvensene vil ikke medføre skader som vil medføre økonomiske konsekvenser.

På bakgrunn av denne vurderingen legges det til grunn at søknaden tilfredsstillende kravene i naturmangfoldlovens § 48 og verneforskriften § 3 pkt. 6.3. f). Søknaden innvilges derfor med inntil 3 turer tur-retur fra nasjonalparkgrensa i nord til Kjelelva for transport av skutt elg ut av området med atv, ut av nasjonalparken. Det vektlegges at det skal tas hensyn til at området er vernet som nasjonalpark, og at motorferdselen skal begrenses til et minimum.

Dispensasjonen gis med vilkår.